

Silenus Alcibiadis, sive Proteus, vitae humanae ideam, emblemate trifariam variato, oculis subjiciens

<https://hdl.handle.net/1874/9805>

Sinne-Beelden,
certyt's Sinne-beelden,
nu gheroghen
tot
Stichtelijcke bedinckingen
EMBLEMATA,
antè quidem Amatoria, nunc verò
in
Sacras Meditationes
transfusa.
EMBLEMES,
des Vanités Amoureuses, traduits
aux
Meditations Chrestiens.

N. Venne in del 1678.

F. Schilleman's sculp.

O Lumen! O Xumen!

De Procumbat hūmi.

SILENI
ALCIBIADIS,
SIVE
PROTEOS.
PARS TERTIA.

MIDDELBURGI,

Ex Officina Iohannis Hellenij,
M. DC. XVIII.

Cum Privilegio.

*Siet ick legghe u voor een vvegh ten leven,
ende een vvech ten dooden.*

ALs t'Brant-hout leyt aen t'vier, het een eynd' sietmē gloeyen,
En die daer slaet sijn hant, ghewis moet sick verschroeyen:
Het ander Eynd', waer aen gheen vlam en heeft ghecnaecht,
Men sonder pijn al-om, ghelijck men wil, verdraecht.
Siet daer! ghy Menschen kint, God heeft u voor-ghelchreven
Het Goet, en oock het Quaet, de Doodt, en oock het Leven;
Wel aen, ter wijl ghy meucht, het goede neemt ter hant,
Met Loth naer Zoar vlucht, ter wijl dat Sodom brant.

QVA NON VRIT.

P*Ars Sudis igne caret, rapidis calet altera Flammis;
Hinc nocet, illa sam calfacit inde manum.
Ecce! Bonum Deus, Ecce! Malum mortalibus offert,
Quisquis es, en tibi mors, en tibi vita patet.
Optio tota tua est, licet hinc, licet inde capefcas;
Elige, sive iuvet vivere, sive mori:
Quid tibi cum Sodomâ? nihil hîc nisi sulphur & ignis,
Quin potius placidum, Loth duce, Zoar adi.*

ECCLECIASIIQ. 15. 16.

*La vie & la mort, le bien & le mal sont en
la presence des hommes.*

TA Vie est vn Tison, d'icy le pourras prendre,
Sans te Brusler; de là, seras reduit en cendre;
Prens le costé, ou Dieu est gracieus & doux,
Ne touche pas l'endroit, ou brusle son courroux.

DEVT. 30. 19.

*TESTES invoco hodie cælum & terram
quod proposuerim vobis Vitam &
mortem, benedictionem & maledictio-
nem. Elige ergo vitam, ut & tu vivas
& semen tuum.*

PROVERB. 14. 16.

*LE Sage craint, & se retire du mal,
mais le fol s'escarmouche, & se tient
seur.*

Bidt en u sal ghegeven worden, soeckt en ghy sult vinden, clopt en u sal op-ghegaen worden.

Wilt ghy des Bosch-Goddins vrou Echo's stem verwecken?
 En van haer zijn gehoort, en Antwoort van haer trecken?
 En veeselt niet daer heen, maer maect een hel geclanck,
 Soo suldy, door het Wout, vernemen haren sanck.
 Die wenst te zijn verhoort, moet hart en stem verheffen:
 Gheen flau Ghebedt en can tot aen den Hemel treffen,
 Niet climter op tot God, dat maer wast inden mont:
 Soo wie dan bidden wil, die bidd' uyt s'hartsen gront.

PSALM. 33.

Clamaverunt justi & Dominus exaudivit eos.

I*ntensis opus est clamoribus, ut sonet Echo;
 Dum strepis exiguo murmure, Nympha silet:
 Nympha tacet tacitis, sed surgat ad aethera clamor,
 Mox responsa tibi, vel geminata, dabit.
 Vota quid effundis summis innata labellis?
 Ad tepidas celi non patet Aula preces:
 Tende latus clamore, Deus responsa remittet;
 Hic pia mens, Hic vox feruida, pondus habent.*

IAQV. 5. 16.

La priere du iuste faicte avec vehemence, est de grande efficace.

QVI d'une basse vois Echó la Nymphe appelle,
 (Qu' attend il dans les bois?) n'aura response d'elle;
 Celuy aupres de qui le zele n'a nul lieu,
 Et prie froidement, n'est exaucé de Dieu.

PSALM 144.

*Prope est Dominus omnibus invocanti-
bus eum in Veritate.*

BERNARD.

*Quando fidelis, & humilis, & fervens
oratio fuerit, calum, haud dubio, pe-
netrabit, unde certum est quod vacua
redire non possit.*

Siet

Liefde bedeckt veel sonden.

DE Sim ghevoelt in t'hart een lieffelijk ontstellen,
 Als sy besiet haer Ionck off een van haer Ghesellen;
 Gheen inghebooghen neus, gheen lichaem sonder steert
 Vertraecht haer soete min: T'is haer al lief en weert.
 Dit prijs ick inde Sim, t'is van haer beste streken.
 Wech met dat schamper Volck! dat ander Luy ghebreken
 Gaet kauwen inden mont, en braken achter straet:
 Die God met ernst bemindt, zijn naesten niet en haet.

DELICTA OPERIT CHARITAS.

Gaudia pertentant tacitum tibi, Simia, pectus,
 Dum gremio Catuli membra pudenda foves;
 Arcet ab amplexu non te sine crinibus alius,
 Non sime ante oculos crimina naris habes.
 Displicet in multis, placet hac mihi Simia parte,
 Ach! niger est, si quis pandere crimen amat.
 Livida lingua sile; Vitium tegit ille sodalis,
 Imbut aethereus, si cui pectus, Amor.

PROVERB. 17. 9.

Qui cele le messaiet, cherche amitie.

LE Singe son Petit, combien que laid, ne laisse,
 Mais, sans s'en offenser, l'embrasse & le caresse.
 Si de Chrestien le nom ne veus porter en vain,
 Couvrir tousiours te faut les fautes du Prochain.

DELICTA

1 CORINT. 13. 5.

Charitas non præsumat malum.

TRIVER. SERM. 2. IN ESAIAM.

SI matres erga fœtus tanta caritate afficiuntur, multo magis oportet nos er-

ga proximum simili caritate affectos esse; nam spiritus nexus calidiores vehementioresque sunt, quam natura.

PROVERB. 17. 9.

Qui cele le messaiçt cherche amitié.

*Dat u de Satan niet en versoecke, om uwe
ommaticheyts vville.*

HEt moest u zijn ghenoech, Pan, by het vier te wermen;
 Waerom quaemt ghy te na? en perstet in u ermen;
 Al is de liefde goet, te veel baert ongherief;
 Men can oock Wif, en Kindt, wel hebben al te lief.
 De maet van Echte Min sy, niet de lust, maer reden,
 T'is vuyl, het reyne bed in wellust te besteden:
 Die sich onmatich draecht int houwelijkx bedrijff,
 Vervalt in hoerery, oock met sijn echte wijff.

NE QUID NIMIS.

PAN, *satis est, modico caleat si corpus ab igne,
 Quid, miser! in flammis & tua damna ruis?
 Omnis amor vehemens, malus est; nimis Uxor amari,
 Et Puer, & Genetrix, & Pater ipse, potest.
 Omnis in alterius (procul hinc pretextus Amici)
 In propria nimius Coniuge sordet Amor.
 Ni modus, & ratio iuuenilibus imperet ausis,
 Quisquis es, in propria Coniuge mœchus eris.*

Et choses bonnes ont leur excès.

A Proche toy du feu, mais touche pas la flame;
 L'excès d'amour n'est bon, non mesmes en sa femme:
 Qui se comporte au liêt plus mollement, que faut,
 Au milieu d'un Amour sacré se fait Ribauld.

Hieronim. Contra Iovian. Lib. 1. Cap. 30.
 Refert Seneca cognouisse se quendam ho-
 minem ornatum, qui exiturus in pub-
 licum fasciâ uxoris pectus colligabat,
 & ne puncto quidem hora presentia eius
 carere poterat, potionemque nullam sibi,
 nisi alternis tactam labijs, vir & uxor

hauriebant. Alia deinceps non minus in-
 epta facientes, in qua improvida vis ar-
 dentis affectus erumpebat. Origo quidē
 amoris honesta erat, sed magnitudo de-
 formis; nihil autem Interest quam ex
 honestâ causâ quis insaniat.

Allenxkens, *Tot dat Christus een ghe-
daente in ons crijghe.*

HEt geen ghy in de Schors der Boomen plaeght te snijden,
Can u ghedien tot leer, ten valt niet al besijden :
Dit schrift is teer int eerst, maer toeft een cleyne tijt,
De Schors, en met de schors de Letter, open splijt,
Als God eerst, met sijn Woort, ons harten comt beschrijven,
Men voelt daer in terstont gheen vast gheloof beclijven :
Maer, fiet! een swack begin wert onghevoelick sterck,
Allenxkens, en met tijt, voltreckt den Geest sijn werck.

Tenera Pietatis principia.

I*ndimus arboribus, tenui dum cuspidē, carmen;
Vix teneram signat parua litura cutem:
Incrementa tamen, vix intellecta, videbis,
Dum peragit tacitis passibus annus iter.
Enthea non hederam Pietas imitatur Jonge,
Ferre cui patulas nox dedit una comas:
Parua fides primò, crescit sensim, & sine sensu,
Paulatimque sacrum Spiritus implet opus.*

EPHES. 4. 13.

*Peu a peu, jusques a ce que croissons a la
perfection d'homme en Christ.*

SI tu fais vn escrit sur l'arbre, ne te haste,
Bien qu'il te semble estroit, le temps l'escrit dilate.
Vertu n'est point d'un jour, & l'œuvre de l'Esprit
En l'ame peu a peu de l'homme s'accomplit.

Tenera

2 CORINT. 3. 3.

Epistola estis Christi scripta non atramento, sed Spiritu Dei Vivi: non in tabulis Lapideis, sed in tabulis cordis.

PSEALM. 92. 15.

LE iuste s'avancera comme la Palme & croistra comme le Cedre du Liban, Estant planté en la mayson de l'eternel, &c.

Laet u niet vvijs duncken.

DEn Specht wil met sijn beck dē Eycken boom doorbooren,
 Dies loopt hy gins en weer, nu achter en dan vooren,
 En fiet, naer elcken pick, of t'gat mocht wesen deur,
 En, alst al omme comt, dan vint hy reet noch scheur.
 Kè Specht! u doen is slecht, en weerdich om begecken.
 Die t'werck hout voor ghedaen, can t'selve noyt vol-trecken:
 Groot-achting van sich selfs verdwijnt meest al met rou,
 Die meynt dat hy't al is, en wert noyt dat hy sou.

Arrogantia, Profectus obstaculum.

N*Vm penetrent morsus in singula vulnera quarit,
 Dum nimium rostro Martia fudit Avis.
 Peruia ligna forent, nisi peruia, Pice, putasēs;
 Dum ruis hūc illūc, tempus inane volat.
 Quī poterit, doctum qui se putat esse, doceri?
 Quī sapiet, qui se jam putat esse sophum?
 Semper inanis erit mens, qui sibi plena videtur:
 Doctus erat, doctus ni sibi quisque foret.*

La presumption a deceu plusieurs.

LE Pic auroit bien tost la fin de son ouvrage,
 Si de son bec n'avoit conceu trop grand courage:
 Vn cœur præsumptueux ne fera rien du bon,
 Puis qu'il á de son faict trop grand' opinion.

ARRO-

CORINT. 8. 2.

SI quis existimat scire se aliquid, nondum cognovit quemadmodum eum scire oporteat.

INDocilis est, qui mauult doctus videri quam esse. Bion. apud Laërt. Lib. 4. Cap. 7.

PROVERB. 26. 12.

AS tu veu un homme qui cuide estre sage: il y a plus d'esperance d'un fol, que de luy.

VERS. 16.

LE paresseux s'estime estre plus sage, que sept qui baillent sage conseil.

B 4

Buycht

*W*eest met ootmoedicheyt verciert vwant God
wederstaet den Hooveerdighen.

O Blixems selsaem cracht! Het Sweert springt, als in duygen,
De Scheê blijft heel en gaeff, om datse weet te buygen:
Het harde been, dat breect, het vleys is niet ontstelt,
De Beurs is onghequest, in bryfels springt het ghelt.
Den Blixem is Gods Schicht, des Hemels wonder wapen:
God werckt, soo als dit Vier, in ons zijn aertsche knapen,
Op een verhart ghemoet sijn gramschap hart ontsteect;
Wat onder Godes hant niet buyghen wil, dat breect.

Flectere, vel frangere.

*S*æpe vel intactâ nummi periére crumenâ,
Fractus &), illeso tegmine mucro, fuit.
Sepe cutis totos ruptis tegit ossibus artus,
Cum Deus ex alto Tela Trisulca jacet.
Mollibus indulget, durisque ferocius instat
Fulmen, & ipse facit Fulminis Auëtor jdem.
Flecte genu: quicumque Deo non flectitur, ille
Plectitur, elatos Numinis ira premit.

Aux humbles gratieux, dur aux orgueilleux.

CEs Iavelins de Dieu, la Foudre & la Tonnerre,
Au Doux ne font du mal, au Dur ils font la guerre.
Homme humilie toy, baissant ton haut desir,
Nul est, qui ne s'y rompt, qui ne s'y veut flechir.

Flectere

PETR. I. 6.

*Humiliamini sub potente manu Dei, ut
vos exaltet in tempore visitationis.*

PROVERB. 28. 14.

*O que bien heureux est l'homme ! qui se
donne frayeur continuellement : Mais
celui qui endurecit son cœur tombera en
calamité.*

C

Salich

*Salich is den man die versoeckinghe verdraecht, vwant
als hy beproeft sal zijn, sal hy de croone der
heerlijckheit ontfanghen.*

AL gaet ghy t'wit Satijn door-steken en doorkerven,
Schoon Maghet, even-wel en wilt ghyt' niet bederven,
Want, siet ! soo haest u hant van steken haer onthout,
De wond' is gaeff en heel, de Steke blinckt vant gout.
O mensche, wie ghy zijt, en toont u niet t'onvreden,
Als God doorwont u hart met druck en swaricheden,
T'is niet tot u verderff: Siet Godes wonder hant
Gheneest, oock alse quetst, vercoelt, oock alse brant.

Sanat, quod perculit.

N*On tibi fert animus tua Serica perdere, quamvis
Mille foraminibus Serica, Virgo, notes:
Quod laceravit acus, rutilo mox splendet in auro,
Pulchrior ex ipso vulnere Tela redit.
Quos premis, Alme Deus, non opprimis; arrige mentem,
Qui gemis etherea vulnere facta manu:
Perfer, erit sana cute pulchrior ipsa cicatrix;
Et dabit haud dubiam vulneris Auctor opem.*

D'un costé Dieu oingt, de l'autre il poingt.

TV fais au blancq Satin dix mille trous, m'Amie,
De tout celá pourtant ton cœur ne s'en soucie;
L'ouvrage en est plus beau. Dieu par son chastiment
Guarit le cœur humain, sa playe sains nous rend.

SANAT,

AVGVST. SVP. PSALM 21.

*INtelligat homo medicum esse Deum,
& tribulationem medicamentum esse
ad salutem, non pœnam ad damnatio-
nem, sub medicamento positus vreris,
secaris, clamas: Non audit medicus ad
voluntatem, sed audit ad sanitatem.*

Percin. Tract. de Spir. Desert.

*DEi gratia incipit, creseit, perfici-
tur, vt plurimum, per contraria.*

APOCALIP. 2. 10.

*NE crain rien des choses que tu as à
souffrir: Sois fidelle jusques a la mort:
je te donnerai la couronne de vie.*

C 2

Indien

*Indien u ooghe boos is, soo sal u ghebeele lichaem
duyster wesen.*

T'Is met de Leeu ghedaen, soo ghy maer cont ghewinnen
Het ooghe vande Beest. Den Duyvel dwingt ons finnen,
Wint hy maer ons ghesicht: de stadt is vol van moort,
Indien des vyandts heyr wort meester vande poort.
T'ooch is der sonden deur; door t'ooch comt inghestreken,
Nijt, Eer-sucht, Vuyle lust, en duysent quae gebreken:
Dus yder die met ernst zijn gheest opstijcht om hooch,
Van ydelheydt te sien bewaer zijn dertel ooch.

PSALM. 11. 9.

Averte oculos meos ne videant vanitatem.

Q*ui modo liber erat, victis leo servit ocellis:
Quisquis es, a victo lumine, victus eris.
Credite, peccati sunt lumina nostra fenestras,
Hac & Avarities, & levis intrat Amor.
Pande fores, subit hostis, & omnia cede cruentat:
Pande oculos, Satanas cordis in arce furit.
Cura sit, ô, teneri tibi ne capiantur ocelli,
Ni servum vitij subdere pectus ames.*

LVC. 11. 35.

Regarde que la lumiere qui est en toy, ne soyent tenebres.

LE fin-rusé veneur le grand Lion attrappe,
En luy gaingant les yeus, d'un voile de sa cappe;
Combien des braves gens sont par leur yeux frappez!
Noz yeus, hélas! nous sont fenestres de pechez.

LVC. II. 34.

*LV*cerna corporis tui ; est oculus tuus ;
 si oculus tuus fuerit simplex , totum
 corpus lucidum erit , si autem nequam
 fuerit , etiam corpus tuum tenebrosum
 erit. Vide ergo ne lumen quod in te est
 tenebrae sint.

NILVS IN SENTENT.

*C*ohibe oculum : cum enim non attende-
 ris , circum voluitur. Munito aures &
 oculos per illa enim ingrediuntur om-
 nia tela malitiæ.

C3

Jck

*Ick begheere te verscheyden vanden lichame, ende
met Christo te zijn; want dat is verre het beste.*

WAnneer den Hovenier slaet aen de Peer sijn handen,
En voelt, datf' aen dé Boom hangt als gehecht met bandē,
Maeckt stracx een vast besluyt uyt dees soo stegen jeucht,
Dat hare smaeck is wrang, en tot gheen spijs en deucht.
Die, als de doot sijn Ooft, het menschen vleesch, comt plucken,
Niet volghen wil; maer laet sick als met cracht af-rucken,
Roept, door sijn bangheyt, uyt de wrangheyt van sijn hart.
Een wel-bereyde Ziel verhuyst als sonder smart.

Quod crudum, idem & pertinax.

V*Illicus irrigui dum munera colligit horti,
Prodiga maturum sponte dat Arbor onus:
Si qua legi renuunt, ramisque tenacibus herent,
Scilicet ingrati poma saporis erunt.
Corpora Mors hominum manibus cum vellit avaris,
Mens Bona, ne sevi; sponte sequemur, ait.
Qui negat avelli se posse, Deoque resistit,
Exhibet, heu! crudi pectoris ille notas.*

ECCLÉS. 41. 4.

Ne crains point la sentence de la mort.

SE tient fort aux rameaux quant meure n'est la Pomme;
Le Fruict doux a manger bien aisement s'assomme.
Qui resiste au Destin, & de la Mort a pœur,
Cognoistre faiet, qu'il a mauvais humeurs au cœur.

QVOD

AVGVSTIN.

Qui cupit dissolui & esse cum Christo, patienter vivit & delectabiliter moritur.

CHRYS. SVPER MATH. 10.

Mors, munus necessarium est Natu-

ra jam corrupta, quæ non est fugienda, sed potius amplectenda: Ut fiat voluntarium, quod futurum est necessarium.

Offeramus Deo pro munere, quod pro debito teneamur reddere.

SOo haest als maer de Rat het Speck heeft aen-ghegrepen,
 Soo haest sluyt oock de Val, daer staet de Rat benepen:
 Al heeftet snoode beest den roof al in den beck,
 Het sluyten van de Val beneemt de smaeck vant speck.
 T'is niet ghenoech gheseyt, dat straf volght na de sonde,
 Want wie wat quaets begaet, strax en ten selven stonde,
 Dien eyghen ooghenblick, dat hy de boosheyt doet,
 Crijght, een gheduerich Grief, een knaghende ghemoet.

Pœna, comes sceleris.

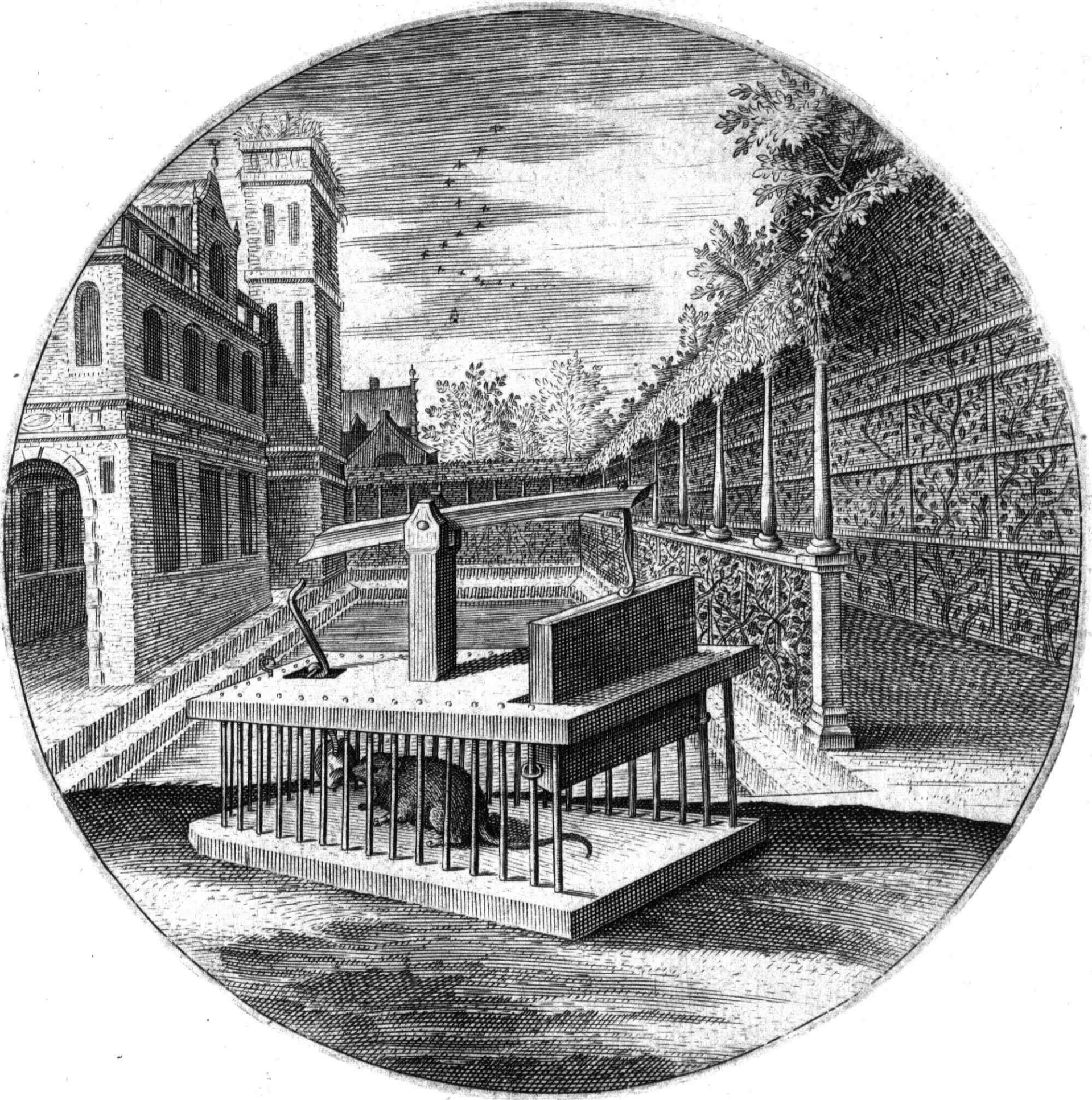
ACH quoties false nos ludit imaginis error!
 Mus sibi dum fingit prandia, carcer adest.
 Et vorat, et capitur; nec erit mihi dicere promptum,
 Quid prius eveniat num sapor, ane dolor.
 Mus peccator homo est; Quisquis mala gaudia carpit
 Corpore, quod pectus mordeat, intus habet.
 Pœna voluptatis comes est, dolor ipsa voluptas;
 Impurus nunquam gaudia pura tulit.

PROVERB. 11. 2.

L'orgueil est il venu? aussi est venue l'ignominie.

SI tost que la Soury ronger le lard s'avance,
 La voilà prinse au corps, tout a la mesme instance.
 Le Crœve-cœur est prest a l'homme qui faiet mal:
 La peine & le pesché marchent d'un pas esgal.

XI.

GENES. 2. 17.

*DE ligno autem scientia boni & mali
ne comedas, in quocunque enim die com-
mederis ex eo, morte moriêris.*

PROVERB. II. 21.

*DE main en main le meschant, ne de-
meurera point impuny.*

*Cost en cleederen hebbende, vuy sullen ons daer
mede laten ghenoughen.*

WAnneer Maetroos maer heeft een pijp Taback gedroncké,
Hy suysebolt, en swiert, al waer hy wel beschoncken,
Den Salamander leeft alleenlijck vanden wint,
Den Krekel inden dau zijn voetsel soeckt en vint.
Een weynich spijs, en dranck, can ziel en lijf vermaken:
Elck heeft ghenoech, die maer zijn gierich hart can staken,
Die meest begeert, heeft minst: des wildy zijn gherust,
Vermeerdert niet u goet, maer mindert quade lust.

Sapientis facilis victus.

N*autica Pleps titubat, credas mera vina bibisse;
Quodque bibit, Tabaci nil nisi fumus erat.
Stellio se ventis, se rore Cicada saginat;
Nec minus in siluis hic salit, illa canit.
Quam modico contenta cibo mens equa quiescit!
Rapa triumphales pavit adusta viros.
Non augenda tibi res, sed minuenda cupido est,
Delitijs animum si saturare velis.*

Cœur content, grand Talent.

LE Matelot est gay beuvant de la fumeé,
La Sauterelle au bois se paist de la rosée,
Ton cœur, ton foible corps sera tost assouvy,
Les desreglés desirs si tu mets en oubly.

NATVRA

BERN. DE CONS.

SI, quod Natura satis est, replere indigentiam velis, nihil est quod Fortunæ affluentiam petas: paucis minimisque natura contenta est, cujus satietatem, si superfluis velis urgere, aut in-

jucundum quod infuderis, fiet, aut noxium.

PROVERB. 27. 7.

A L'ame qui a fain, toute chose amere est douce.

*Dienst-knecht der gherechticheyt is vry
van sonde.*

ALs ick int woefte wout hier voormaels fat verborghen,
Het drillen van een blat bracht my in duyſent ſorghen;
En ſchoon mijn wilden loop was vry en onbepaelt,
Noch ſchroomd' ick hier of daer te werden achter-haelt.
Nu ben ick, ſoo het ſchijnt, en ſoo ghy meynt, ghevanghen;
Maer neen, het gaet my wel; 'ken heb niet eens verlanghen
Te worden dat ick was, mijn gheeft is nu recht bly,
Die ſich ghevanghen gheeft aen God, is dan eerſt vry.

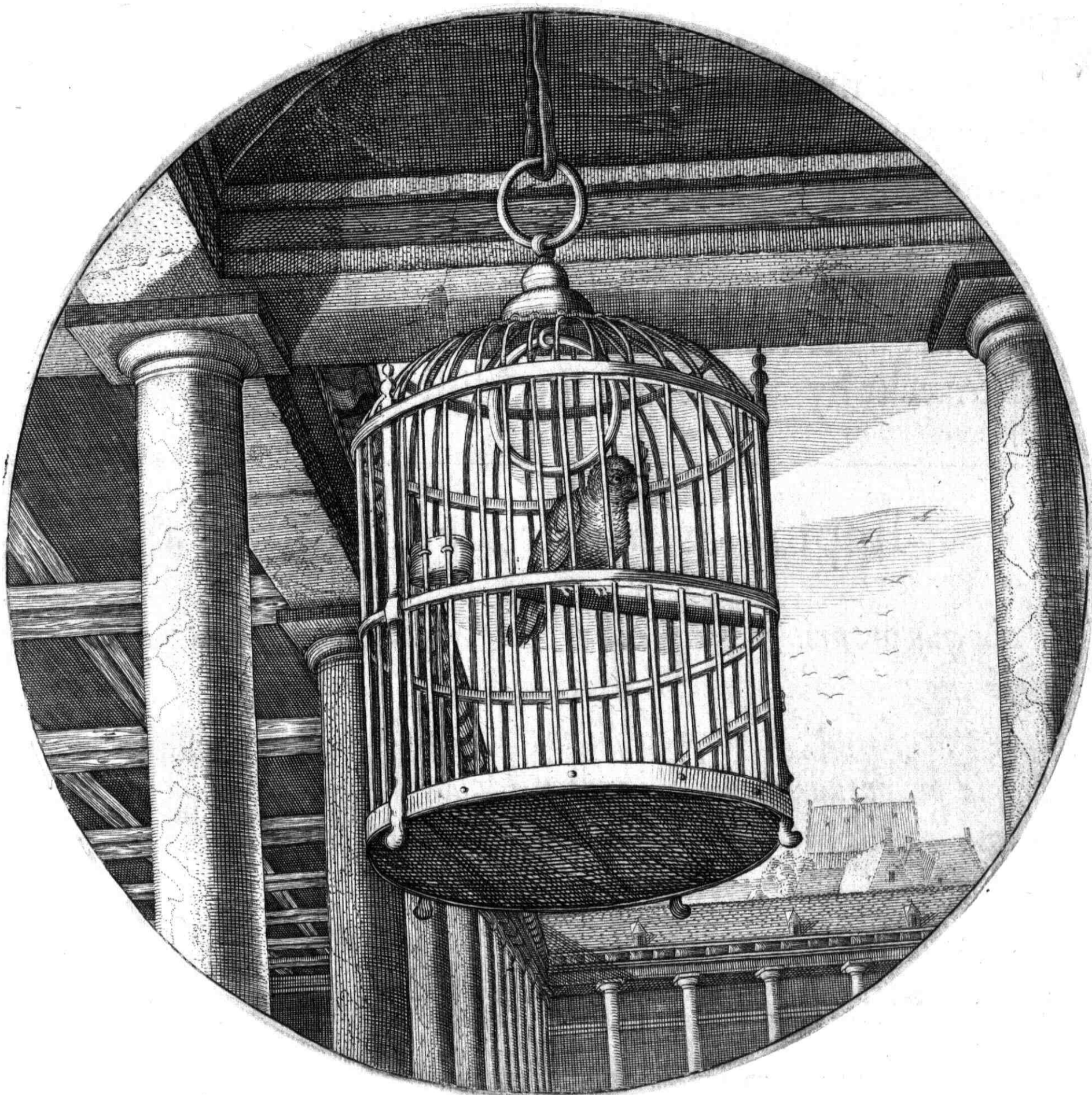
Bonorum ſervitus, libertas.

A*D ſtrepitum folij, trepidum me ſilva videbat;*
Ne caperer, timido peſtore ſemper eram:
Carcere nunc claudor, ſed an hoc ſit carcere claudi?
Janua ſepe patet, nec urvat ire foras.
Vinclâ placent, mihi dulce iugum, mihi carcer amœnus:
Ach! dum vita foret libera, ſervus eram.
Libertas ſervire Deo eſt, huic ſubdere diſcat,
Qui tibi ſervari libera colla velit.

A Dieu ſervir, eſt regner.

Bien que ie ſois captif, ſi ne ſuis miſerable;
J'ay pris congé des bois, priſon m'eſt agreable:
Sauvage vie a Dieu, tu n'as fœlicité:
S'assuittir a Dieu, eſt vraye liberté.

BONO.

2 COR. 3. 17.

*V*bi Spiritus Domini, ibi libertas.

AUGVST. IN IOHAN.

*V*s ut seruiat caro animæ tuæ : Deo
seruiat anima tua : debes regi ut possis regere.

ECCLECIASTIQ. 6. 24.

*M*on enfant esconte, recoi mon propos
& nerefuse point mon conseil.

25. Mets tes pieds dedans ses ceps &
ton col dedans son carquant.

30. Et ses ceps te seront comme vne place
forte & ses carquants pour accoustre-
ments honorables.

D 3

Die

Die sonde doet , is der sonden dienaer.

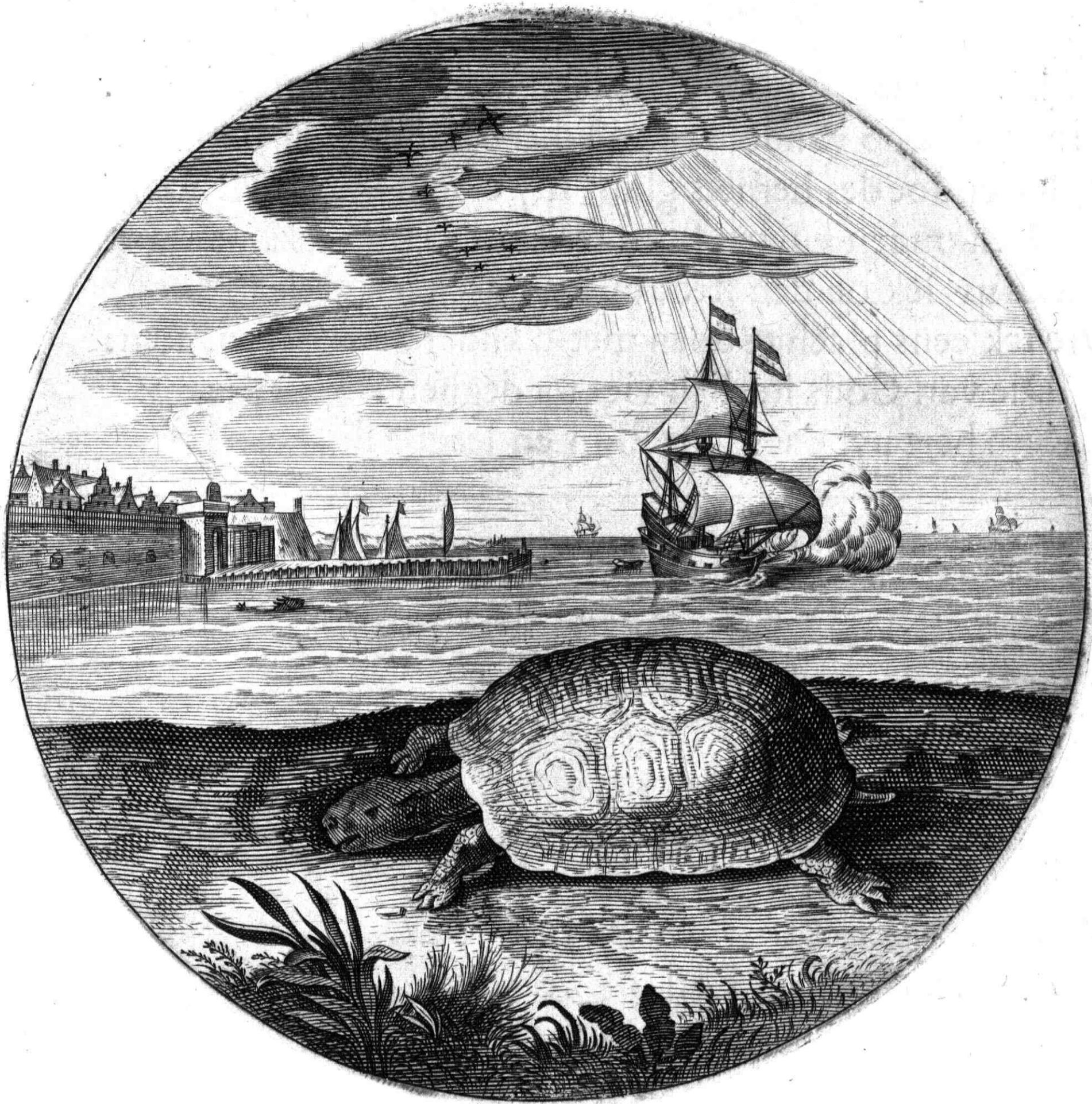
WAer heen belast ghemoet ? ghy meucht u loop wel staken,
 Denckt niet dat ghy u selfs met vluchten los sult maken,
 Waer ghy u henen keert , waer ghy u leyt , off set,
 V last is aen u vast , ghy voert u kercker met.
 Wiens hart is overstolpt , met ongheschicte lusten,
 Draecht een gheduerich pack , hoe soud' hy connen rusten ?
 Al wort hy schoon ghedient , al is hy Prins of Graef,
 Al maectt hy and're vry , soo blijft hy doch een slaef.

Impius, & in libertate, seruus est.

I*Mpia quę proprio mens pondere pressa laboras,
 Quò fugit in nullâ pes tibi fixus humo?
 Nil fuga profuerit, nam quod fugis, instat eunti:
 Impia perpetuus mens sibi carcer adest.
 Cui corpus, cui corda regit malèsuada cupido,
 Colla licet, jaçtet libera, seruus erit.
 Nil iuvat, heu! latebras animo quesiße nocenti,
 Hunc, licet effugiat carcere, carcer habet.*

Qui mal vit, son mal le suit.

VA t'en, ou tu, voudras ; ce non obstant sans cesse
 Ta charge te poursuit, & ton fardeau te presse
 Cœur plein d'Impieté : Encores que tes pas
 Sont pleins de liberté, esclave tu feras.

Augustin. Lib. 4. de Civit. Dei.

Bonus, etiamsi seruiat, liber est. Malus, etiamsi regnet, seruus est: nec vnus hominis, sed, quod grauius est, tot Dominorum quod vitiorum.

Hieron. Epist. ad Simpl.

Stulto imperare seruitus est: &, quod

peius est, quo paucioribus praesit, pluribus dominis & grauioribus seruit. Seruit enim proprijs passionibus, seruit suis cupiditatibus, quarum dominatio nec nocte, nec die, fugari potest; quia intra se dominos habet, intra se seruitium patitur intolerabile.

*Ick ben het licht der vveerelt, vwie my naevolcht, die en
sal inde duysternisse niet v vandelen.*

ICk was eens glibber-glat, ick ginck ghemeenlijk schuylen,
Int grontsop vander zee, off diepe Modder-cuylen :
Maer doe des hemels glans my crachtelijck bescheen,
Dien ouden vuylen slijm terstont in my verdween.
Nu drijv' ick op den stroom, nu staeck ick al de tochten,
Die ick eens plach te doen met d'ander zee-ghedochten:
Die van Gods heylich vier ter degghen is ghetrest,
Sijn hert uyt t'aertsche slijm en leeghe slijck verheft.

IGNE vector mergi.

C*Vi modo turpe lutum, modo inutilis alga tegebat,
Et modo fœdabat vilis arena caput;
Cui modo phoca comes, conchisque rigentia cete,
Quantaque sub vitreo gurgite monstra latent,
Ecce! sacre tumidis ope Lampadis efferor undis;
Perque fretum, salso tutus ab imbre, feror.
Fluctibus eripitur, mergi nequit, altior undâ est
Percaluit sancto cui semel igne iecur.*

PSEALM. 27. 1.

*L'eternel est ma lumiere et ma delivrance : de
qui aurai-je peur ?*

LA fange de la mer m'alloit dessus la teste,
L'estoys environné de maint' hideuse beste;
Mays puis que le soleil m'a faict nager si haut,
Du goufre de la mer me maintenant ne chaut.

IGNE

August. Tract. 106. in Iohan.

C Redere verè, est credere inconcussè,
firmè, stabiliter, fortiter: ut jam ad
propria non redeas & Christum relin-
quas.

IONAS 2. 4. 6.

L Es eaux m'ont environné iusques a
l'ame, l'abisme m'a enclos tout a l'entour,
la rosiere s'est entortillee a mon chef.

Mais tu as fait remonter ma vie hors
de la fossé ô eternal mon Dieu.

E

De

*De glimmende wiecke en sal
by niet uyt-blusschen.*

DOor swackicheyt des vleeschs leyt dickwils in ons leden
Gansch yverloos t'ghemoet, gansch lau zijn ons ghebeden;
Een droeven roock bewalmt gheheel des hemels vier,
En gheen beweging meer des Gheests en voelt-men schier:
Maer als wy t'helder licht van t'Godd'lijk woort ghenaken,
Den roock verkeert in vlam, den Gheest begint t'ontwaken.
Hoe goedich bistu God! al zijn wy meeps en sieck,
Dijn hant en bluft niet uyt d'half-uyt-ghebluste wieck.

Dum spiras, spera.

D*Vm mihi fax tenuem vix spargit in aëra fumum,
Fax, decor ille mei pectoris, alma fides;
Ad verbi, Pater alme, tui iubar ora reflecto,
Eque tuâ supplex lumina luce peto:
Sponte tui nobis venit obvia flamma favoris,
Flamma, vel extinctas docta ciere faces.
Quanta tua in miseros clementia, Rector Olympi,
Qui moribunda novâ lumina luce beas!*

MATH. 5. 6.

*Bien heureux sont ceux qui ont faim & soif de
iustice : car ils seront rassasies.*

Bien que la chair ait fait a ma foy grande bresche,
Tu n'esteins pas, mon Dieu, la my-esteinte mesche;
Quant ie regarde a toy, mon iâ debil flambeau
S'esclaircit derechef d'un lustre tout nouveau.

ESA. 9.

*H*abitantibus in regione umbrae mortis, lux orta est.

BERN. SERM. 7.

*S*I insurgant adversum me praelia, si

mundus se viat, si Fremat malignus, si ipsa caro adversus Spiritum concupiscat, in te sperabo, tu arundinem quassatam non franges.

Gheen verblijden, als naer lijden en strijden.

DE Rat waer geern aen t'Speck, sy heeft naer t'aes verlanghen,
 Maer wil niet inde val, van vrees te zijn ghevanghen,
 Soeckt een verkeerden wegh, schout arbeyt en ghevaer,
 Maer eyndelijck, och-arm, gaet hongherich van daer.
 Wy wenschen wel, t'is waer, met God hier naer te leven,
 Maer wie wil in den dwanck van Godes wet sich gheven?
 Wat ketlen wy ons selfs? al die begeeren heeft
 Te leven als hy sterft, moet sterven als hy leeft.

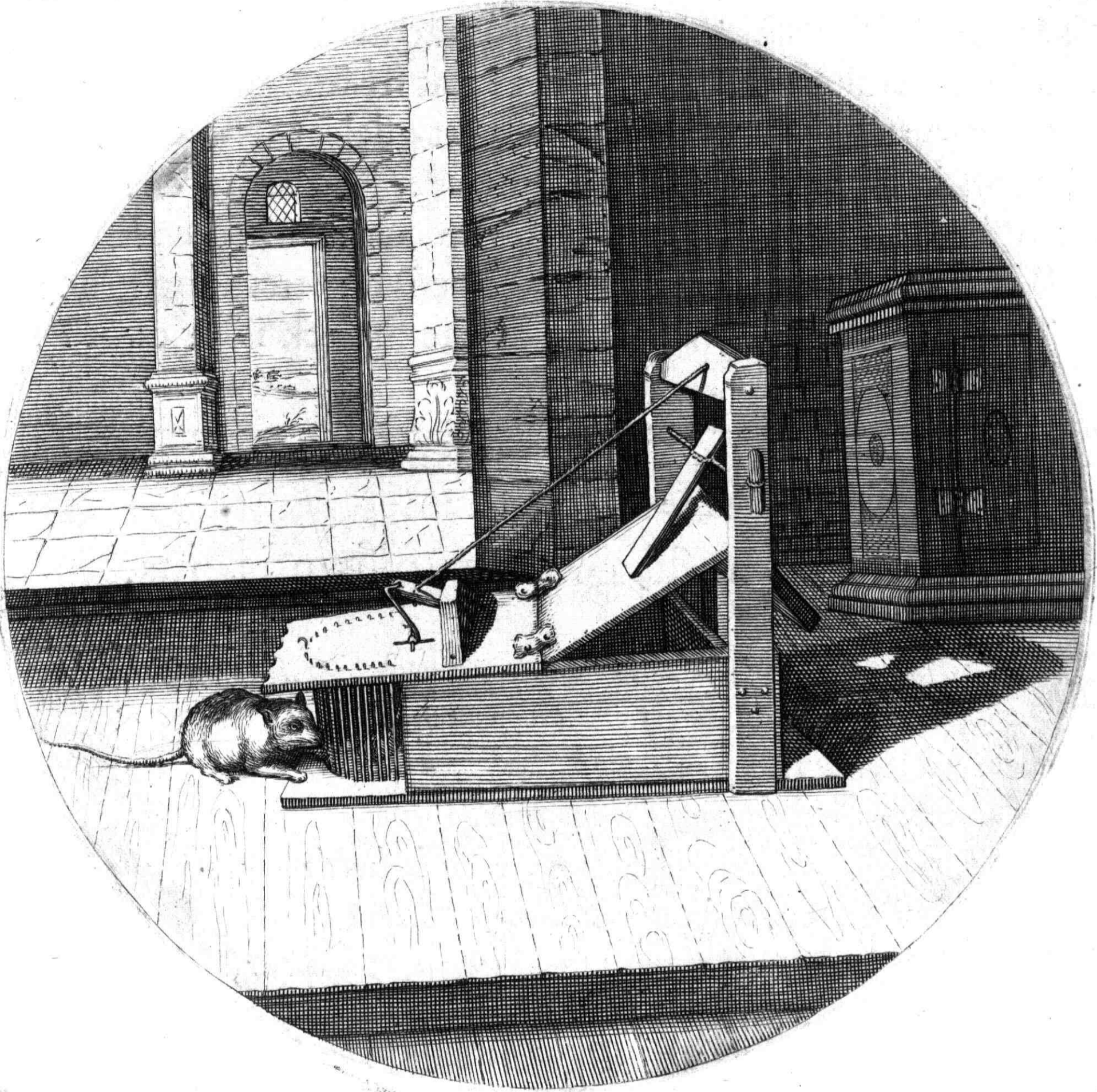
Ni patiaris, non potiêris.

E*Sca quidem placeat, sed proxima vincula muri,*
Si caveam subeat, triste minantur iter.
Ergo stat, & prædâ tuto parat ore potiri;
At miser impranso musculus ore gemit.
Optat homo velletque thoris accumbere divûm,
Difficili sursum sed piget ire viâ.
Quid salebras, quid vincla times? moriatur oportet
Dum vivit, moriens vivere si quis amat.

M A R C. 8. 34.

*Quiconque veut venir apres moy qu'il renonce a soy mesme
 & charge sa croix sur soy & me suive.*

CHacun desire és cieux heureusement a vivre,
 Ains du chemin estroit la route ne veut suivre,
 En vain doncq, ô Soury, esperes tu du lart,
 Puis que de la prison ne veus aussy ta part.

2 TIMOTH. 2. 5.

Qui certat non coronabitur nisi qui legitime certaverit, primum laborantem agricolam oportet de fructibus percipere.

BERNARD. IN QVOD. SERM.

IN hoc mundo, quasi in campo certaminis, positi sumus: qui hic dolores, aut plagas, aut tribulationes non suscepit, in futuro inglorius apparebit.

Siet herwaerts, wulpsche leucht, wat macht den gilt-os baten,
 Dat hy een corten tijt gheleyt wert achter straten,
 Met bloemkens opghepronckt? dat hy met soet gheclanck
 Ghetrougelt wert? nadien hy wert gheleyt ter banck.
 Hoe cort is s'weerelts lust! hoe langh des hels bederven!
 O lust berooft van rust! ô doot, ontbloot van sterven!
 Wat ramp! wat gaet ons aen? hoe is ons treck soo groot
 Tot corte vreucht, waer van de nae-smaeck is de doot?

I IOHAN. 2.

Mundus transit, & concupiscentia eius.

T*Aure quid eximijs te cornua nexa corollis?
 Quidue iuvant agili tympana pulsa manu?
 Mox lanius rigidâ feriet tibi colla securi,
 Paruaque perpetuâ gaudia nocte lues.
 Quid rosa, quid litui tibi, quid, homo, blanda libido
 Proderit? & vasto quidquid in orbe placet?
 Heu! levis & brevis est mundi, vel summa, voluptas,
 Et premit emeritum mors sine morte iecur.*

De court plaisir, long repentir.

Que sert au pauvre bœuf qu'on des fleurs l'environne,
 Puis qu'un sanglant boucher de si pres le talonne?
 Qu'attens tu cœur charnel des voluptez confort?
 Helas! de là ne vient qu'un' immortelle mort.

AVGVST. IN MATH. 27.

SI haberes sapientiam Solomonis, pulchritudinem Absolonis, fortitudinem Sampsonis, longævitatem Enoch, divitias Cræsi, felicitatem Octaviani; quid profunt hæc cum tandem datur caro vermibus & anima demonibus?

PROV. 7. 21.

ELLE l'a fleschi par la force de ses douces paroles & l'a enduit par les mignardises de ses leures.

Il s'en va apres elle incontinent comme le bæuf s'en va a la tuerie.

God den onbevveechden Rotsteen, bevveecht het al.

O! Welck een sware last ist, van Gods aert te schrijven,
 Voor ons, die als een damp hier opter aerden drijven?
 Doch, t'wijl ons kintschen mont hier soo wat stamert off,
 Het sy, ô grooten God, het sy, met dijn verloff.
 Du bist de Rots die dit groot Al daer heen cont voeren,
 Besorcht ons, sonder forch, beroert ons, sonder roeren,
 Raectt alle dinck, en reectt alleenlijck uyt dijn wil,
 O wonderbare cracht! diet Al bevveecht is stil.

Quod movet, quiescit.

P*ulvis & umbra sumus, describere numen Olympi
 Non opis est nostræ; pulvis & umbra sumus.
 Pace tuâ liceat tamen, O Deus optime, de te
 Paucula vel blefo promere verba sono.
 Tu Rupes qui cuncta trahis, qui cuncta gubernas,
 Est tamen interea te penes alta quies:
 Nulla subit te cura, Pater, tamen omnia curas,
 Astra Solumquè moves, nec tibi motus inest.*

IAQV. 1. 17.

*Toute bonne donation & tout don parfait est d'enhaut, descendant
 du pere des lumieres, par devers lequel il n'y a point de variation
 ny d'ombrage de changement.*

VOycy! tout l'univers de ceste grande Roche
 Attiré sans tirer: Quand Dieu sur nous decoche
 Tantost les dons, tantost sa foudre & son couroux:
 Le tout mouvant est coy, le punissant est doux.

QVOD

PSALM 103. BVCH.

*Ille flammantis super alta cæli
Culmina immotum solium locavit,
Et suo nutu facile universum
Temperat orbem.*

Herm. Pœmand. Cap. 11.

*OMne motum non in moto movetur, sed
in quiescente, & id quod movet, quiescit,*

F

Het

Het en behoort u lieden niet toe, te vveten de tijden ofte stonden, die de Vader in sijn eyghen macht gestelt heeft.

DAt Heylichdom, ô Maeght, hier binnen lagh verholen
Was u gheseyt, maer, siet! nieuw-gierheyt ded' u dolen:
Ghy woudet voor u sien, en tasten metter hant
T'gheen u niet en betaemt, en soo quaemt ghy in schand.
Laet daer des Heeren Arck: des hemels hooghe saecken
En staen ons niet te sien, en staen ons niet te raecken:
Niet soecken is hier best, t'niet weten hier verkieft;
Die soeckt, hier niet en vint: en die hier vint, verliest.

Tegenda non detegenda.

Fida tibi nutrix hâc pixide sacra latere
Dixerat, & satis hoc debuit esse tibi;
Quid tractare manu, quid cernere, virgo, requiris,
Quaque tenere manu, quaque videre nefas?
Sacra Dei reverenter habe; quid fœderis Arcam
Tangis? iô, cohibe stulta puella manus.
In multis nescire juvat, scivisse nocebit,
Sepe perire fuit, quod reperire vocant.

ECCLES. 3. 22.

*Tu n'as que faire de voir de tes yeux
les choses secretes.*

QVel curieus desir ton pauvre esprit incite,
Pour voir ce que ne dois? trouvant en seras quite,
Ne sonde les secrets, ains mets au ciel ton cœur:
Ne touche de la main a l'Arche du Seigneur.

TEGENDA

BASIL.

*ANimi morbus est, malè & superflué
de Deo quærere.*

AVGVST. LIB. II. DE ORD.
DEus melius scitur nesciendo.

HILAR. DE TRIN.

DEus religione intelligendus est, pieta-

*te profitendus est, sensu verò persequen-
dus non est, sed adorandus.*

DEVT. 29. 29.

*Les choses cachées a partiennent a l'eter-
nel nostre Dieu : mais les choses revelées
sont pour nous & nos enfans.*

*Den defen een reuck des doots, ter doot : Ende den ge-
nen een reuck des levens ten leven.*

DEn Pieter-man verweckt in defen mensch verblijden,
Een ander man gheraect door hem in bitter lijden ;
Niet door des vischs ghebreck , den visch is wel en goet,
T'is s'Visschers eyghen feyl dat hem de pijn aen-doet.
V wet , Heer , is oprecht , en al dees vreemde streken
En zijn , niet van u woort , maer s'menschen quae ghebreken :
Waer t'Bieken honich soeckt , op bloemkens off op cruyt,
Daer s'uyght de vuyle Spin , vergiftich voetsel uyt.

ECCLES. 32.

*Qui quærit legem replebitur ab eâ, & qui in-
sidiosè agit scandalizabitur ab eâ.*

P*iscis idem genus huic alimenta benigna ministrat,
Piscis idem genus huic causa doloris erit :
Cur aliquis piscem pronuntiet esse malignum ?
Cum nocet , haud piscis , sed, coce, culpa tua est.
Sancta Dei lex est, fert pagina sacra salutem,
Quo pereat , tamen hinc lector iniquus habet.
Libet apis violas, & aranea libet easdem;
Hec aconita trahit floribus , illa favos ?*

Le fol est l'auteur, de son malheur.

DEux prenent vn poisson, poisson de mesme sorte,
L'vn en sent grand tourment , & l'autre bien s'en porte:
La cause est du malheur la mal-adroite main:
Ta loy est juste , ô Dieu , meschant le cœur humain.

BONIS

PROV. 8.

Iusti sunt omnes sermones mei, non est in ijs pravum quid, neque perversum: recti sunt intelligentibus & a qui inveniuntibus scientiam.

I CORINTH. I. 18.

A Ceux qui perissent la parole de la croix leur est folie, ains a nous qui obtenons salut, elle est vertu de Dieu.

De weerelt ghebruyckende, als niet ghebruyckende.

MEn vint een water-beeck, die door de zee comt strecken;
 Doch laet met t'siltich nat, haer soetheyt niet bevecken:
 Maer hout sich onvermengt, en dwingt als met een toom
 Haer water, dat het niet vererghere van stroom.
 De weerelt is een zee, wy sweven door haer baren;
 Ey! laet ons sin en hart van t'aertsche zout bewaren,
 Wy zijn in s'weerelts stroom, wy sien haer snel ghety,
 God gheve! dat in ons de weerelt niet en zy.

Medijs immixtus in vndis.

E*sse ferunt, medium qui per mare voluitur, amnem,
 Is tamen equorei nil trahit inde salis.
 Nos mundi pelagus, nos vastum currimus equor,
 Nos tenet in salso Doris amara sinu;
 Omne latus ferit unda, furit celer estus arenis;
 Ach! quid agat tantas rivulus inter aquas?
 Alme Deus, liceat nulla salsugine tinctis
 Reddere corpus humo, reddere corda tibi!*

Bien te bainge, Mais sans meslange.

LA mer en ce tableau, lecteur, prens pour le monde,
 Et gard toy que son sel i jamais ne se confonde
 Avec le fleuve doux de ton esprit Chrestien,
 Dieu donne, que chacun bien donne garde au sien.

AMBROS. DE VIRG.

Discite in hoc mundo, supra mundum esse; & si corpus geritis, volitet in vobis ales interior.

PHILIP. 2. 15.

A Fin que vous soyez sans reproche & simples enfans de Dieu, irreprehensibles au milieu de la generation tortue & perverse.

Ghy zijt tot vryheyt gheroepen, broeders, staet dan inde vryheyt. alleenlijck dat ghy de vryheyt niet en ghebruykt tot een oorsake den vleesche.

DEn Gheest stijcht na de lucht, het vleesch, belast met sonden,
 Roept staech, 'ken can niet op, ick ben om leech gebonden.
 Ey! loomen aerden clomp ghy staet, ick siet, ghy staet
 Niet anders als Claes nar ghebonden aen een draet.
 Een hant vol vuyl ghewins, wat wints van ydel eerē,
 Wat keeteling van lust, sal dit u hart afkeeren
 Van s'hemels eeuwich rijck? hoe zijn wy dus verblint?
 Wy staen als vast gheboyt, daer niet en is dat bint.

Stultitiâ ligamur, non compedibus.

*S**Piritus excelso se tollit in astra volatu,*
At caro, compedibus deprimor, inquit, humi.
Tu quid vincla voces, age, nunc videamus inepta;
Morio vel stramen, compedis instar, habet.
Vile lucrum, popularis honos, fugitiva voluptas,
Hæccine sint pedibus pondera iusta tuis?
Pro viles animas! devotaque crura catenis!
Vincimur, nervus nec tamen ullus adest.

ECCLÉS. 10. 2.

Le sage a le cœur a sa droite: mais le fol a le cœur a sa gauche.

L'Esprit soufhaite au ciel son noble cœur estendre,
 Mais cest amas de chair au monde se va rendre,
 Causant captivité, esclave se faisant,
 Vn Sot est garotté de paille seulement.

STV-

PAVL. ROM. 7. 22.

*DElector lege Dei secundum interior-
rem hominem, video autem aliam legem
in membris meis, repugnantem legi men-
tis meae; & capientē me sub lege peccati.*

AUGVSTIN. LIB. CONFES.

O Amator mundi! cujus Dei gratia

*militaris; hic quid nisi fragile, nisi ple-
num periculis, & per quot pericula perve-
nitur ad majus periculum? pereant hæc
omnia, & dimittamus hæc vana & ina-
nia: conferamus nos ad solam inquisitio-
nem eorum quæ finem non habeant.*

G

Sijne

Zijne vrienden gheeft hy het al slapende.

DEn oester leyt en gaept, men fiet hem nau beweghen,
 De cock-meeu, om haer aes, op alle waters sweeft:
 Sy, die wat vanghen sou, wert onverfiens ghecreghen:
 Siet! die naer winste gaept, verliest wel dat hy heeft.
 Al jaecht den mensch naer goet; wort dickwils arm en moede,
 Hy loopt, hy coopt, hy hoopt, hy clamt, hy damt, en dijckt,
 Hy fouckt naer soet gheluck, maer vint een bitter roede:
 Maer uwen seghen, Heer, ons sonder ons ver-rijckt.

Non labore, sed munificentia Domini.

S*Axa solent volucres circumvolitare marinae,
 Praedae dum petitur, non datur ulla quies.
 Concha loco non mota, sui non anxia victus,
 Nunc bibit, equoreum nunc sputat ore salem:
 Hanc, dum testa patet, rigido petit improba rostro,
 Dumque petit, rostro capta remansit avis.
 Quos manus alma Dei beat, hos beat absque labore,
 Spontè replet placidos praeda petita sinus.*

ECCLESIASTIQ. 11. 14.

*Les biens & les maux, la vie & la mort, la pauvreté
 & richesses sont du Seigneur.*

L'Huystre est tout en repos, sans oncq changer de place:
 L'oiseau de mer par tout, sans s'arrester tracasse,
 Qui rien ne fait, il prend: l'oiseau travaille en vain;
 Ce qui nous enrichit, est, Dieu, ta riche main.

NON

SALOM. PROVERB.

Benedictio Domini divites facit, nec sociabitur ijs afflictio.

ECCLES. 9. II.

I' Ai veu sous le soleil que la course n'est point aux legers, ni aux forts la bataille, ni aux sages le pain, ni aux prudens les richesses, ni la grace aux scavans.

Ghy die een ander leert, leert ghy u selven niet?

DEn Wet-steen slijpt het mes , en leert de swarden snyden;
 En self soo blijftse plomp en bot van alle syden.
 Broer Claes , ghy wert ghenoeemt een leeraer int ghemeen,
 Maer seker t'gaet met u, als met des slypers steen.
 Wilt ghy dat uwe leer ghenomen wert ter harten,
 Bevestichtse met doen , en laet u quade parten :
 Want soo u daden niet en passen op u reën,
 Wat ghy met spreken recht, stoot ghy, met doen, daer heen.

Docet ipse docendus.

COS acuit ferrum, gladijsque reducit acumen,
 Attamen hoc, ferro quod dedit, ipsa caret.
 Si, dum Sancta doces alios, perversa sequaris,
 Ingenium cotis, frivole Doctor, habes:
 Quæ tu cunque mones, ea denique pondus habebunt,
 Conveniant dictis si tua facta tuis.
 Discrepat a monitis cui devia vita severis,
 Destruit exemplo, quæ monet, ipse suo.

MATH. 23. 3.

*Ne faites point selon leurs œuvres, car ils disent
 & ne font pas.*

O Qu'il est mal seant , & de mauvaise grace
 Vn autre admonester & point avoir de trace
 De ses enseignemens! veus estre bon docteur?
 Fai tout, ce que tu dis, en reformant ton cœur.

DOCET

Chryf. in Lib. de Compunct. Cord.

Docere & non facere, non solum lucri nihil, sed & damni plurimum confert. Grandis enim condemnatio componenti quidem sermonem suum: vitam vero suam atque operam negligentem.

August. super illud Beat. Immacul.

IV dicet ille de alterius errore, qui non habet in se ipso quod condemnet, judicet ille qui non agit eadem, quæ in alio putaverit puniendam, ne cum de alio judicat, in se ipsum sententiam ferat.

Doot vvaer is u prickel?

DE Doot is aen den mensch, dat aen dees jonghe dieren
 Is t'holle momme-tuygh; de cleyne jonghers tieren,
 Soo haest sy dat aensien, en vallen in de vlucht:
 Maer die wat sneger zijn, die nement voor ghenucht.
 Soo haest een weerelts kint de bleecke doot voelt comen,
 T'hart sinckt hem in de schoen, sijn lust is hem benomen:
 Maer die dit spooock, in God, door-siet van alle kant,
 En wijcktet niet een voet, maer biettet als de hant.

*Mors larvæ similis, tremor hinc;
 nihil inde maligni.*

*I*D mors est homini, trepidis quod larva puellis;
 Excitat ingentes frons utriusque metus.
 Larva fugat pueros, frontem, non terga, videntes;
 Ast alijs risum posteriora movent.
 Sensibus incurrit cum lurida mortis imago,
 Hei mihi! quam multis spes animusque cadit.
 At cui terga necis melior doctrina revelat,
 Clamat, ades vite mors melioris iter.

Le fol s'en fuit, le sage s'en mocque.

Comme, aux enfans, paroist le masque espouventable,
 A l'homme ainsi la mort ressemble miserable,
 Mais qui, de tous costès, ces monstres taste & voit,
 En fin n'y trouve rien qu' espouvanter le doit.

TREMOR

CASSIOD. IN PSALM.

Quis mortem temporalem metuat, cui aeterna vita promittitur? Quis labores carnis timeat, quum se in perpetuâ requie nouerit collocandum?

PSEAVM. 15. 15.

Toute sorte de morts des bien-aimés de l'Eternel est précieuse devant ses yeux.

PHILIP. 1. 23.

Mon desir tend a desloger & estre avec Christ.

Vrient, soo lang alst dient.

SOo lang men met ayuyn speelt, sonder die te schellen,
 Soo lang ist al goet dinck, ten sal t'ghesicht niet quellen :-
 Maer soomen dit ghewas ontbloot, off gaet ontcleen,
 Het ooch van tranen loopt, de vrientschap is ghescheen.
 Veel menschen schijnen soet en sacht in haren wandel,
 Soo langmen met hun drijft niet dan ghemeenen handel :
 Maer letter op wanneer hun roxken yemant scheurt;
 O vrient, men kent gheen vrient dan alsmer erf mé beurt.

Amicus certus in re incertâ cernitur.

C*æpe levi tractare manu sit cura, viator,
 Stringenti lacrimis lumina rubra tument.
 Qui facilem laudas, et amicâ fronte sodalem,
 Signa sodalitij num sat aperta tibi?
 Dum ioca miscentur, dum luditur inter amicos,
 Aspera qui moveat iurgia, rarus erit.
 Damna probant socios; tunc cum de jure remittet,
 Te cupiente suo, respice qualis erit.*

En partage liêt et jambon, cognoit l'homme son compagnon.

IOüant avec l'oignon, ie ne faisois que rire :
 Mais il me faict pleurer, si tost ie le dechire.
 l'Amy, quand tout va bien, est debonnaire & doux,
 Mais, le touchant de pres, le mettras en couroux.

AMICVS

ISID. LIB. 3. DE SVM. BON.

IN prosperitate incerta est amicitia, nescitur enim an persona an foelicitas diligatur.

PROVERB. 17. 17.

L'Intime ami aime en tout temps & naistra comme vn frere en la destresse.

ECCLECIASTIQ. 37. 1.

IL n'y a point d'amy qui ne die; ie suis aussi de ses amis, mais il y en a tel qui n'est ami que de nom.

3. O meschante pensée d'oues tu roulée pour couvrir de tromperie toute la terre!

H

Groote

Groote vrede hebbenſe die uwe vvet lief hebben.

DEn weer-haë keert en draeyt; doch vint noch ruſt noch vrede,
 Tot hy met wint en lucht treft juyſt de rechte ſnede,
 Dan ſtaet hy eerſt gheſet : Den weer-haen is den menſch,
 Die loopend' hier en daer ſoeckt naer ſijns harten wenſch;
 Maer of hy ſchoon door-rent den gantſchen cloot der eerden,
 En vint ghelt, luſt, en eer; t'is al van gheender weerden,
 Soo hy niet recht en treft den ſtreeck van Gods ghebodt :
 De ware ruſt en luſt beſtaet alleen in God.

In Domino quies.

N*V*lla quies volucris quæ turribus eminent altis,
 Ni teneat rectam, cœlitus acta, viam.
Quærimus in tenebris tranquilli pectoris arcem,
Et, malè, diverſum quiſque capeſcit iter;
Hic ſibi divitias proponit, & alter honores;
Ille voluptati credit ineſſe Bonum.
Fallimur heu! ſtatio Deus eſt, Deus una quietis,
Non alibi placidè commoda mentis erunt.

PSALM 73. 28.

Quant a moi, d'approcher de Dieu c'eſt mon bien.

C'Eſt en vain que cerchons repos par mer, par terre;
 Nos paſſions, hélas! nous font par tout la guerre :
 Du monde les plaiſirs ſont tous trempéz en fiel,
 C'eſt doncq le ſeul plaiſir ſe conformer au ciel.

IN

MATH. II. 29.

*V*enite ad me, omnes qui laboratis & inveniatis requiem animabus vestris.

PSEAVM 73.

*Q*uel autre ay-ie au ciel? Ou ay-ie prins plaisir en la terre qu'en toi?

*Sy vergaderen ende en vreten niet vrie
het krijghen sal.*

WAt lust den armen mensch, met handen en met voeten,
Hier in dit aerden hol, ghelijck een mol, te vroeten?
Wat heeft hy doch, voor al zijn sweet, meer als t'furet?
Een ander eet het wilt, en hy crijcht nau een sleth
Eens af-ghesleten doucx, om mé te zijn begraven,
Dat is den gantschen loon voor al zijn anxtich slaven.
Wel aen, t'is lanck genoegh ghewroet, hef op u hooft,
En spoort na wilt, waer van ghy noyt cont zijn berooft.

Quod capis, alter habet.

E*quid adhuc atris caput abdis, homuncio, lustris?
Ecquid adhuc vili pectora condis humo?
Tu viverra tuis, tu mente manumque laboras,
Et mox qui prædâ gaudeat, alter erit:
Alter erit, qui vina cadis depromat avitis,
Vach! dabitur cineri trita lacerna tuo.
Si sapis, ergo putri tandem caput exere terrâ;
Quæque rapi nequeant præmia, disce sequi.*

ECCL. 4. 17.

*Son œil ne voit jamais assez de richesses, & ne pense point pour
qui travaille-ie & prive ma personne de bien?*

AQuoy te sert, mortel, par avarice, & rage,
Par peine, par labeur de consumer ton age?
Ne vois tu pas qu'aux tiens ne fers que de furet?
La peine est seule a toy, vn autre a le banquet.

QVOD

LVC. 12.

*Stulte, hac nocte anima repetetur a te
quæ autem parasti, cujus erunt?*

*De imperatore Severo memoria pro-
ditum est: eum, cum sensim mortem sibi
imminere sensisset, linteum, in quo tu-*

*mulandus erat, per castra conto levatum
circumferri, & per præconem edici jus-
sisse; En! ex amplissimis regni opibus,
quod unicum Severus imperator secum
auferet.*

*Een broeder die verneedert is, roeme in zijn hoocheydt;
En die rijke is, roeme in zijne verneederinge; want hy
sal als een bloeme des gras vergaen.*

SLuyt in een warme hant een puyt, sy sal versticken;
Doet sulcx aen t'hinnen-jonck, het sal daer deur verquicken.
Den aertschen mensch, van God versocht door tegenspoet,
Befwijckt, als sonder troost, en stracx verliest den moet.
Den vromen, door Gods hant ghebracht in bitter lijden,
Wert op-gheweckt door tucht, en voelt een soet verblijden:
Hoe hy meer wert verdruckt, hoe hy meer crachts verwerft,
Waer door den vromen leeft, daer door den boosen sterft.

Bonis, nil nisi bona.

S*foveas, tepido crescet tibi pullus, in ovo,
Squallida, si foveas, rana calore perit:
Mors ranae calor est; pulloque fovere, favere est;
Quod iuvat hunc, illi tristia fata tulit.
Exitium peperit res prospera sepe nefandis,
Fausta Deum clamant fata favere pijs:
Dum punis, Deus alme, malos, perit impia plebes;
Adiuvat, affligit dum tua dextra, bonos.*

ECCL. 8. 5.

*Le cœur du sage cognoist le temps & le moyen qu'on doit tenir.
Car en tout affaire il ya temps & moyen pour t'y conduire, au-
trement mal sur mal tombe sur l'homme.*

QVI couve le poustin le sauve, la grenoille
Jamais se trouve bien, si non, quant on la moille:
Icy est bonne & là mortelle la chaleur.
Ce, dont le iuste vit, mourir faict le pecheur.

BONIS

August. de Guit. Dei Lib. 1. Cap. 8.

Sicut in uno igne aurum rutilat & palea fumat, sub eadem tribulâ stipula comminuuntur, frumenta purgantur; nec ideo cum oleo amurca confunditur, quia eodem praeli pondere exprimitur: ita una eademque vis irruens bonos probat, purificat, eliquat: malos damnat, vastat &

exterminat; unde in eadem afflictione mali Deum detestantur & blasphemant: boni autem precantur & laudant: tantum interest ne qualia, sed qualis quisque patiatur. Non pari modo exagitatum, & exhalat horribiliter sænum, & suaviter fragrat unguentum.

*Ick ellendich mensche! Wie sal my verlossen van dit lichaem
des doots? Ick dancke God door Jesum Christum.*

ICk was, och-arm! belaeen met grooten angst der zielen,
De hel gaept' achter my, de doot was op mijn hielen;
Des afgronts open keel gaf my vertreck noch wijck,
Mijn adem was ten end', ick schein een levent lijck.
Maer fiet, als ick besweeck, doen wert my cracht ghegeven,
Als ick lagh in de doot, doen quam ick eerst in t'leven;
In mijnen diepsten noot, gheraect' ick uyt ghequel,
Den wegh ten hemel-waerts, lyt dichte by der hel.

In agone, liberatio.

Quàm propè me stigio nuper Canis ore vorabat!
Quàm propè tartareis faucibus esca fui!
Sulfureo afflabant me guttura panda vapore,
Præque meis oculis nil nisi funus erat.
At Pater omnipotens, medijs mihi portus in undis,
Lassa salutiferis pectora texit aquis.
Mens, age, pone metus; quæ ducit ad æthera calles,
Nescio quid, tristi de Phlegetonte tenet.

2 TIM. 4. 16.

*Nul ne m'a assisté en ma premiere defense, ains tous m'ont
abandonnées. Mais le Seigneur m'a assisté & m'a fortifié.*

LA mort me talonnoit, il ne falloit iá guerè,
L'estois tout englouty de l'infernal Cerbere,
Parmi le fiel amer suis tout confit en miel:
L'enfer faut costoyer, qui veut monter au ciel.

IACOB. I. 10.

BEatus vir, qui suffert tentationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam, quam repromisit Deus diligentibus se.

BRADFORD.

SI ad superos iter tendere velis, ad inferos prius navigandum est: cuncta enim Dei opera sunt in medijs contrarijs.

J

De

*De vrouwen dat sy in reynen cleede haer selven ver-
cieren met schaemte ende maticheyt, &c.*

GHy claeght ons, Iaquelijn, en thoont u dus verbolghen,
Dat u staech, waer ghy gaet, de Venus Ianckers volghen,
En trachten na u eer : wel aen, ick weet u raet ;
Leght af u wulpsch ghetoy, doet wegh u geil ghelaet ;
Stelt deftich u ghebaer. Wy sien ontrent de roosen,
Soo langh die op hun steel aen-lockelijcken bloosen,
T'ghefficker van de bien : het dorre bloemken rust :
Daer t'cleet is slecht en recht, daer woont geen dertel lust.

Auferimur cultu.

S*Curra pudicitiam ne quis tibi voce laceffat,
Consilium poscis saepe, Tryphæna, meum:
Adsit ubique pudor, castique modestia vultus;
Hac lasciva manus sistitur arte proci.
Multa vagatur apis, denso strepit agmine crabo,
Dum rosa purpureo flore superba nitet;
Condat opes; aliò mox turba molestà volabit,
Et sua mella rosis intemerata manent.*

ECCL. 11. 4.

*Ne te glorifie point en parures d'accoustrements, & ne
t'esleve point au iour de la pompe.*

LA fine mouche-a-miel, & le desir lubrique
S'en vont d'un pas esgal, pareille est leur pratique;
L'abeille ne s'assit sur langoureuse fleur:
Le fol amour ne touche a ceux d'un humble cœur.

I PETR. 3.

Mulierum ne sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri.

THEOPHRAS.

Mulier nec alios videre, nec ipsa videri debet, si eleganter ornata, utrumque enim ad res inhonestas incitamentum est.

*Daer v wandelen vele, vviens God den buyck is,
de vvelcke aerts ghesint zijn.*

WAnneer den Crocodil sijn hollen muyl doet open,
Den Trochilus die comt terstont daer in ghecropen ;
En t'wijl het yslijck beest van satheyt rispt en braeck,
Het voghelken, met angst, sijn tanden schoone maect,
Al om een weynich aes : waert niet een soeter leven,
Te nutten slechter spijs , en vry door t'wout te sveven ?
Den mensch stelt lijf en ziel tot s'duyvels vuyl ghebruyck,
En dat (ô schand!) alleen tot dienste van den buyck.

O prodiga rerum luxuries!

D*Vm satur, ad fulvas Nili Crocodilus arenas,
Turpiter eructans littora vasta quatit,
Regulus ore trahens hærentes dentibus escas,
Reliquias pretium vile laboris habet.
Nonne foret melius nulli servire tyranno,
Perque nemus victu liberiore frui?
Turpe ministerium satanae præstamus, et orbi,
Vab pudeat! solus præmia venter habet.*

PROVERB. 9. 17.

*Les eaux desrobées sont douces et le pain prins
en cachette est plaisant.*

AS tu doncq, pauvre oiseau, la bouche si friande,
Que tu vais t'hasarder, pour si peu de viande,
Prostituant ton corps au monstre si hideux ?
Qui sert aux appetits, ô qu'il est malheureux!

O PRO-

Innocent. de Vil. Vitæ Hum:

Ula Paradisum clausit, primogenituram vendidit, suspendit pistorem, decollavit Baptistam: Nabuzaidam princeps coquorum templum incendit, & Ierusa-

lem totam evertit, Balthasar manum contra se scribentem conspexit in convivio, & eadem nocte interfectus est a Chaldeis.

*W*eest nuchteren, vvaeckt; vwant de Duy-
vel, gaet om u soeckende vwie hy verslinde.

WAnneer den Eghel wil het velt van muysen ruymen,
Dan wert hy als een cloot, en leyt soo op sijn luymen,
Int middel van den bol verthoont hy als een cuyl,
Een muysen-hol ghelijck, maer binnen schuylt sijn muyl.
Het muysken, na sijn aert, heeft vreught in duyster holen:
Dit weet (soo t'schijnt) dit dier, en doet de muys soo dolen.
Den duyvel gaet verspien eens yders lieve sond,
En lockt den mensch daer deur tot in der hellen gront.

Obiecta movent.

*F*ft globus, insidias muri dum tendit Echinus;
Et jacet immoto corpore fusus humi,
Os latet in medio, quod dum putat esse cavernam
Musculus, ad socios non rediturus, init.
Cum vitium, quod quisque colit, rex calleat Orci;
Illius obiectu pectora nostra trahit.
Luxco cibi capitur, vinosus imagine Bacchi;
Virginis aspectu mota libido furit.

2 CORINTH. 11. 3.

*Je crains qu'ainsi que le Serpent a seduit Eve par sa ruse, semblable-
ment en quelque sorte vos pensées ne soyent corrompues.*

LÉ Satan est trompeur, tout d'une mesme ruse,
Dont les souris aux champs le Herisson abuse:
Il scait bien quel peché chacun caresse au cœur,
Par là il nous assaut. O! garde le malheur.

OBIECTA

GREG. LIB. 29. MORAL.

Prius complexionē uniuscuiusque Adversarius perspicit, & tunc tentationis laqueos apponit. Alius namque letis, alius tristibus, alius timidis, alius elatis moribus existit. Quò ergo adversarius occultis facile capiat, vicinas complexionibus deceptiones parat; & quia letitia

voluptas proxima est, letis moribus luxuriam proponit. Et quia tristitia in iram facile labitur, tristibus poculū discordiæ porrigit: Et quia timidi supplicia formidant, paventibus terrores intentat. Et quia elatos extolli laudibus conspicit, eos ad quacunque voluerit blandis favoribus trahit.

Ist dat ghy-lieden de castijdinghe verdraecht, God sal u als kinderen aengaen, maer ist dat ghy-lieden sonder castijdinge zijt, soo zijt ghy dan bastaerden ende niet kinderen.

ALs t'yfer leyt int vier ten maect dan gheen gheruchté,
Maer sooghy lescht den brant dan suldy't hooren sichten.
Gods volck bedroeft, in vreucht, en vrolijck, in gheclagh;
Belacht des weerelts druck; beschreyt des weerelts lach.
Een hert, dat eertijts was gheduldich in bedroeven,
Treurt, nu t'sich van t'gheluck voelt troetelen en toeven,
En ducht; oft hier sijn deel creegh, als een weerelts gast,
Dies isset met de vreucht des weerelts niet ghepast.

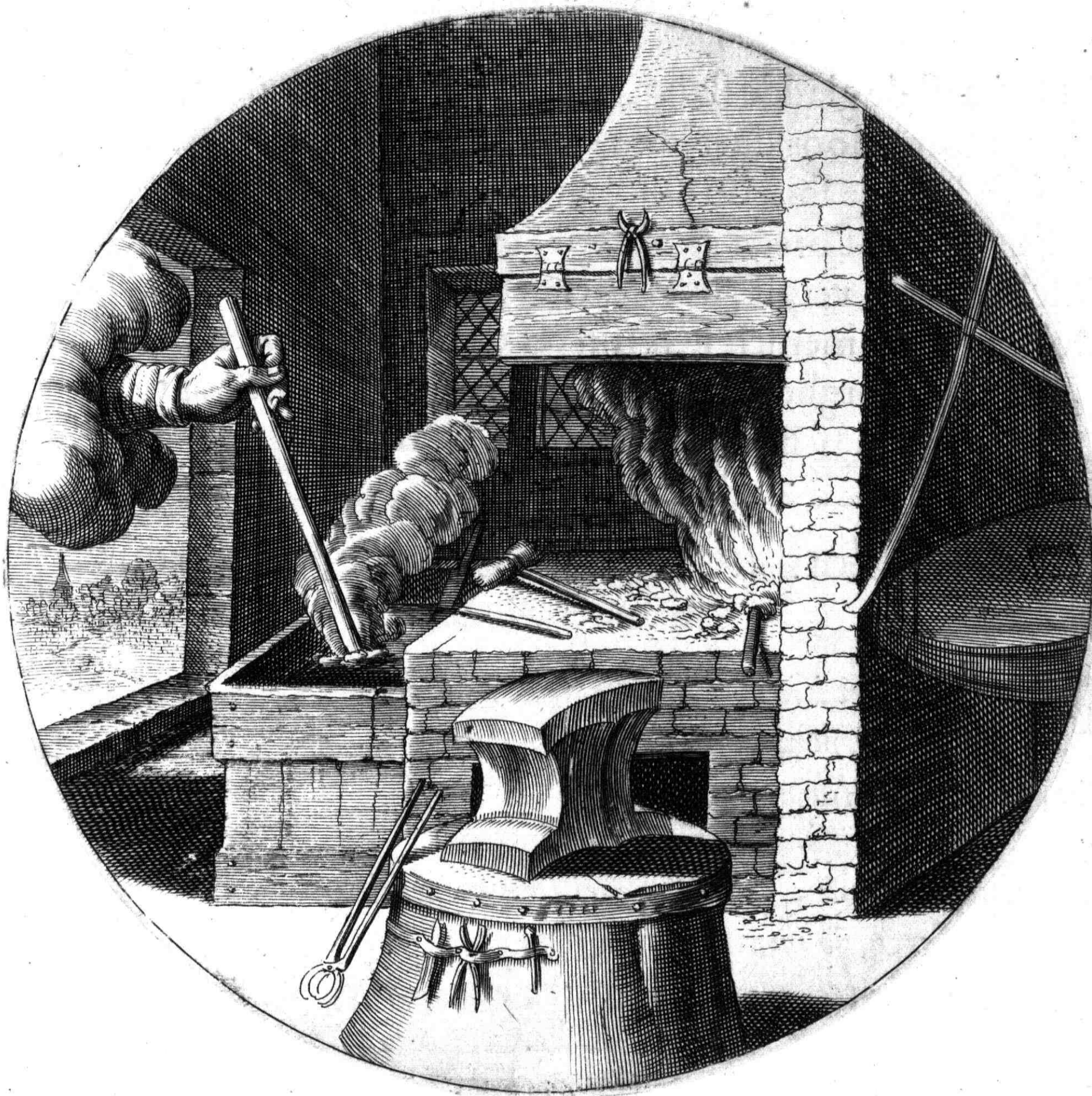
In lætis gemit.

INgemit, in tepidis ferrum dum mergitur undis,
In flammâ, rapido dum calet igne, silet.
Mens pia divinas, sine murmure, sustinet iras,
Quodque gemat, coeli si cadat æstus, habet.
Ergo dolens, suspecta mihi mea gaudia, dicit;
Quid? mea, sancte Parens, portio mundus erit?
Absit; & hîc potius fremat orbis, & Orcus, & æther;
Dum mihi des alio gaudia vera loco.

GAL. 6. 14.

*Jà ne m'advienne que ie me glorifie si non en la croix de nostre Seigneur
Iesus Christ, par lequel le monde m'est crucifié, & moy au monde.*

LE genereux acier est coy en la fournaise,
Mais, s'il est mis en l'eau, lamente de son aise;
Le noble esprit Chrestien gay en adversité
Gemit, comme en suspens, sur sa prospérité.

GREGOR. IN MORAL.

S Ancti viri cum sibi suppetere prospera
huius mundi conspiciunt , pavidâ suspi-
cione turbantur : timent enim , ne hic
laborum suorum fructus recipiant : nec

*timent quod divina iustitia latens in ijs
vulnus asspiciat, & exterioribus os vul-
neribus curans, ab intimis repellat.*

*V*aeckt, ende bidt; op dat ghy niet en comt
in verfoeckinghe.

SOo haest de gladde slang, tot ledicheyt gheneghen,
Leyt forgheloos daer heen, int coele gras gheseghen,
Valt haer de spin op t'lijf, en eer sy t'wert ghewaer
Soo is haer t'breyn ghequetst, soo is de spin van daer.
O schadelijck vergif, uyt ledicheyt gheboren!
Door dy heeft menich helt sijn eer en glans verloren.
Draeght sorghe dat gheen tijt in luyheyt u ontsnapt,
Dat u de helsche spin niet ledich en betrapt.

*Q*uid dormitis? surgite & orate, ne intretis
in temptationem.

F*Ronde super viridi, radijs tepesactus eo is
Otia dum serpens desidiosus agit,
Ex alto tenui se librat aranea filo,
Et colubrum parua cuspide fundit humi.
Otia virus habent, et habet sors leta venenum,
Delitjs vitijs mentis aperta via est.
Sperne voluptatum illecebras, puer, otia sperne,
Hoste sub aërio ni cecidisse velis.*

D'oïsvité, tout peché.

ASfaillir le serpent l'araigne oncques n'ose,
Si non quant il au bois, se lâchement repose.
Nul est plus aisement du tentateur surpris,
Qu'un tel, qui a les sens d'oïsvité saisis.

MATH. 13.

CUM autem dormirent homines, venit inimicus, & superseminavit zizania in medio tritici.

HIERON. IN SERM.

Aliquid operis facito, ut te diabolus inueniat occupatum, non enim facile ca-

pitur a diabolo qui bono vacat exercitio.

I IEAN. 5. 18.

Nous scavons que quiconque est né de Dieu, ne peche point: mais qui est engendré de Dieu, se contre-garde soi mesme, & le malin ne le touche point.

*De droefheyt die na God is, vverckt
vreesse ter salicheyt.*

HEt schijnt dat een die naeyt het linnen doeck wil breken,
Maer maect de naeld' een gat, den draet vervult de steken;
Des naeldes scherpe punt (t'is waer) en maect gheen naet,
Maer opent even-wel den deur-ganck van den draet.
Den schrick in ons ghemoet, het beven onser sinnen,
Al ist den gheest niet selfs, het gheeft daer van t'beginnen;
En opent ons den wegh die ons daer henen leyt:
Vrees weder-baert ons niet, maer t'hart daer toe bereyt.

Si non parat, saltem præparat.

L*Intea non coniungit acus, dum lintea pungit,
Sed via, que tandem lintea iungat, erit.
Nam simulac subiecta chalybs per carbasa transit,
Mox comitem medicum vulneris auctor habet.
Anxietas, que mente latet, que pectora turbat,
Non est quod nobis corda renata facit:
Illa tamen sternitque viam, reseratque scatebras;
Principium timor est, Spiritus implet opus.*

Vous avez esté contristez, selon Dieu.

LOrs que la docte main, le drap rompu va poindre,
Ce n'est pas proprement ce que le drap faict joindre,
Mais pour la voye ouvrir. Noz tremblements & pœurs
N'est pas l'Esprit, mais pour nous preparer les cœurs.

ACT. 2. 37. ET SEQ.

His auditis, compuncti sunt corde & dixerunt Petro & reliquis Apostolis, quid faciemus viri fratres? Petrus vero

ad illos; pœnitentiam agite & baptisetur unusquisque in nomine Iesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum & accipietis donum Spiritus sancti.

Buyten God, gheen versadinghe.

Schoon yemant aen een dog werpt veel en groote sticken,
 Hy sal die, metter haest oock ongheknaut, in-slicken,
 En gapen naer wat nieus, hoe veel oock datter quaem:
 Want niet, dan dat hy niet en heeft, is aenghenaem.
 Dewijl des menschen hart hier nerghens in can rusten,
 Maer soeckt altijt wat nieus, en tracht nae versche lusten:
 Laet dit ons zijn een peyl, en teyken gans ghewis,
 Dat ware lust en rust hier niet te vinden is.

Improbis nulla satietas.

D*m data frustra vorat, nondum bene mansa, molossus;*
In nova, semper hians, et nova frustra ruit.
Cum numquam presens homini ferat hora quietem,
Nec satis id, quod adest, pectora nostra iuvat.
Cum desiderio semper gemat egra futuri,
Atque aliud nobis mens, aliudque petat;
Hic patrium non esse solum, sedesque beatas,
Discite: sunt alio gaudia vera loco.

PROVERB. 27. 20.

*Le sepulchre & le gouffre ne sont iamais rassasiés, aussi ne sont
 iamais les yeux des hommes.*

PVis que le cœur humain au chien est tant semblable,
 Que nostre esprit tousiours demeure insatiable;
 Faisons conclusion, que ce qu'a l'homme faut,
 N'est en ce monde icy, mais est logé plus haut.

IMPROBIS

IOHAN. 4. 14.

OMnis qui bibet ex aquâ hâc iterum sitiet, qui autem biberit ex aquâ quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum.

PSALM. 16. 11.

Satietas gaudiorum in conspectu Dei.

*Dat sy vande banden des Duyvels ontgaende,
ontvraecken tot sijnen vville.*

T'Is s'weereelts warre-net dit ront, dat ghy fiet hanghen,
Daer weynich breken deur, en veel in zijn ghevanghen.
Den aertschen mensche wert met s'weereelt lust beweest,
Niet anders dan de mug int web der spinnen cleest.
De wesp (een moedich dier :) weet door het net te breken.
Die s'hemels glans bemint, en blijft in d'eerd' niet steken:
De weereelt slacht de spin; als sy ons heeft verwert,
En met haer raeg beset; dan bijt sy ons int hert.

Peruia virtuti, sed vilibus inuia.

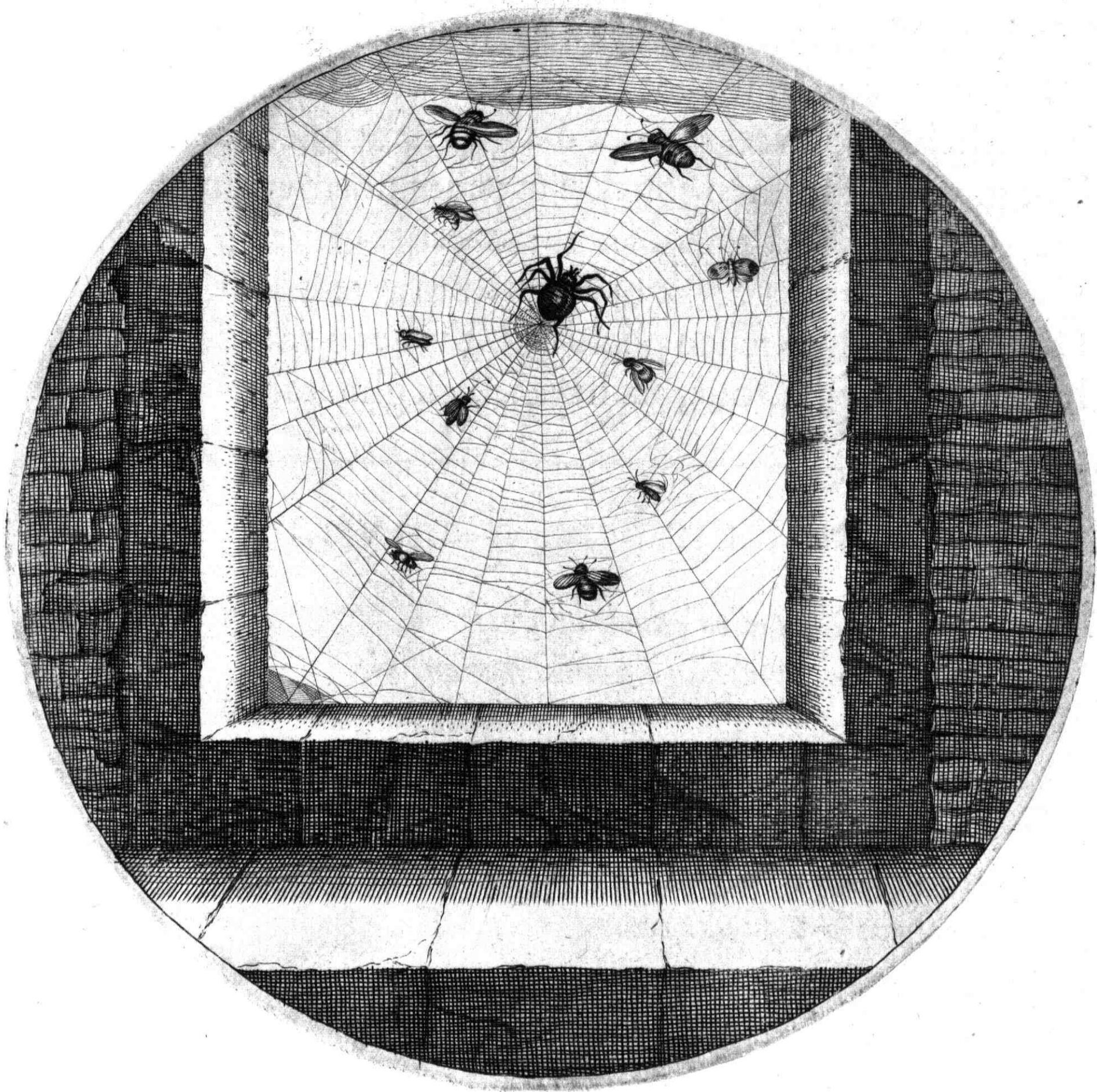
E*st similis nostro, quem texit araneus, orbis;
Plurimaque humanae conditionis habet:
Hic nocturna culex, obscœnaque musca pependit,
Utraque ridendo compede nexa pedes.
Posteritas crabo acris equi, virtutis avite
Conscius, incursum debile soluit opus:
Carpite iter cali, quibus est celestis origo,
Hęc plaga, nil præter vilia monstra tenet.*

PROVERB. 5. 25.

Il sera happé par les cordes de son peché.

LE monde & ses filetz nous font icy la guerre,
Il faut monter au ciel sans s'arrester en terre:
Arriere lacqs mondains; jamais divin esprit
Plein d'animosité ta foible rets ne prit.

PERVIA

AVGVST. HVM. 3.

Diabolus non invalesceret contra nos, nisi ei vires ex vitijs nostris praberemus,

& locum ei dominando nobis peccato faceremus, unde nolite locum dare diabolo.

Beter ghemant, als ghebrant.

GHy broet sy-wormen uyt, en eyers van u hinnen
 In uwen wermen schoot (wat mooghdy doch beginnen?)
 Noch hebby soo veel op met dat ghy hebt ghebroet,
 Dat ghy van't hinnen-jonck u moeder noemen doet.
 Ey, ketelt u doch niet met dees ghemaecte grillen;
 T'is beter metter daet des jonckheyts brant te stillen,
 Door huywelijckſchen plicht. Els t'waer u minder ſchant
 Int openbaer ghetrouw, als heymelijck ghebrant.

Præstat nubere, quam vri.

E*T fovet, & calidis pullos educit ab ovis*
Phyllis, & en ! matris jam mihi nomen, ait.
Phylli quid hoc sibi vult, animum tibi prurit imago?
Ach! cui ficta placent nomina, vera juvant.
Ova foves gremio, veros imitantia partus,
Æstuat in tacito dum tibi flamma sinu.
Improba nube viro: faciat peiora necesse est,
Si qua sub invisâ virginitate gemit.

PROVERB. 5. 18.

Ta source soit benite & te resjouy de la femme de ta ieunesse.

IL vaut bien mieux le corps lier par mariage,
 Que se brusler le cœur d'une impudique rage.
 Que sovilles tu te doncq par plaisirs contrefaits?
 Veux que peus sans peché avoir les vrais effects.

MELIUS

GREG. LIB. 26. MORAL.

Qui tentationum procellas cum difficultate tolerat, conjugij portum petat: melius enim est nubere quam vri.

PROVERB. 5. 2.

Pour quoi, mon fils, serois tu transporté de l'amour de l'estrangere, & embrasserois tu le sein de la foraine ?

*De wvyle de satan verandert vvort in een Enghel des lichts,
 soo en ist dan geen vvonder dat sijne dienaers verandert vvor-
 den, als dienaers der gherechticheydt, der welcker eynde sal
 wesen na haer wercken.*

Den aep, naer s'menschen wijs, gaet mettet hoofd verheven,
 En past wel op de maet, van t'spel hem voor-gheschreven:
 Maer als hy daer ontrent eens noten wert ghewaer,
 Laet sijn begonnen werck, laet spel en meester daer,
 En loopt de noten nae met alle vier de pooten.
 Daer gaetter veel te kerck, als Godes huysghenooten,
 Die, soo daer hoop ontstaet van eenich cleyn ghewin,
 Den Godf-dienst en de kerck stracx setten uyt den sin.

O curvæ in terras animæ!

D*um salit ad numeros, erectaque corpora tollit
 Simius, huncque aliquis jam negat esse feram,
 Forte nuces alius medium proiecit in agmen,
 Vidit, & in prædam bestia stulta ruit,
 Nil hominis retinens, quibus, assuetudine tantum,
 Futilis in vano perstrepat ore fides,
 His, modici dum spes affulgeat ulla lucelli,
 Excidit, heu! fluxe religionis amor.*

HEBR. 12. 16.

*Que nul ne soit paillard ou profane comme Esau qui pour vne
 viande vendit son droict d'ainesse.*

LE finge va au bal, portant en haut la teste,
 Mais, pour cueillir des nois, se va courber en beste.
 Qui leur devotions ne font que pour le train,
 Les quittent, aussy tost qu'ils ont espoir de gain.

O CURVÆ

IOB. 8. 20.

Gaudium hypocritæ ad instar puncti: si ascenderit usque ad cælum quasi sterquilinum in fine perditur, & qui eum viderant dicent, ubi est?

MATH. 6. 33.

Cerchez premièrement le royaume de Dieu & sa justice, & toutes ces choses vous seront baillées par dessus.

*Ghy doet my cont den vvech ten leven, voor u is vveuchde
de volheyt, ende lieffelijck vvesen tot uwer
rechter-handt eeuwichlijck.*

MEn fiet de snaer van selfs, en niet gheraect, beweghen,
Om dat een soete lucht ontrent haer comt ghesegen,
Een lucht, die op haer past, verholen en bedeckt,
Die van een ander plaets on sienlijck tot haer treckt.
Een heymelijck verstant, door een verborghen ader,
Heeft in der vromen hert ons aller herten Vader;
O wonderbare vreucht! al is den mont als stom,
T'hert juycht van enckel lust, en niemant weet waerom.

Intacta movetur.

C*Horda manu non tacta salit, non mota susurrat,
Ut chelys equalem sentit adesse sonum.
Quanta pijs tacitam pertentant gaudia mentem,
Cum Deus, occulto numine, pectus agit!
Non videt assessor, non hos notat a secula motus;
At pia mens intus sentit adesse Deum.
Mortales oculi mortalia gaudia cernunt,
Quae Deus instillat gaudia, nemo videt.*

2 CORINT. 4. 18.

*Nous avons un poids eternal d'une gloire excellement excellente,
quand nous ne regardons pas aux choses visibles ains aux invisibles.*

HEureux esprit fidel! qui mesme en ceste vie,
Avec Dieu tout mouvant a grande sympathie.
On oit vn luth sonner qui toutefois est coy,
Le iuste sent plaisir, & nul ne scait pourquoy.

VERA

BERNARD. SVPER. CANT.

Jesus, mel in ore, melos in aure, jubilus in corde.

GREGOR. IN MORAL.

Jubilatio dicitur, quando ineffabile gaudium mente concipitur, quod nec ab-

scondi potest, nec sermonibus aperiri, & tamen quibusdam modis proditur. Illud est verum ac summum gaudium quod non de creaturâ, sed de creatore concipitur, quod cum acceperis nemo tollet a te.

Den duyvel quelt de gheloovighe, helpt de goddeloose.

MEn vont wel eer een beeck (ist waer dat d'oude schrijven)
 Wiens droevich nat den glans der tortsen const verdrijven,
 Wiens stroom ter selver stont (door, ick en weet wat, cracht)
 Een uyt-ghebluschte keers als in het leven bracht.
 Dit was eens afgods beeck, een rechten stroom der hellen,
 Den duyvel weet ons noch op desen voet te quellen,
 Want een gheloovich hart hy met de wet verbluft,
 En stelt het weerelts kint in Christi bloet gheruft.

Sic rerum invertitur ordo;

F*ax lymphis Dodona tuis immersa necatur*
Quæ micat igne; nitet, quæ sine luce fuit:
Fons sacer iste Deo, sic pristina credidit ætas,
At Deus hic stÿgij rex Acherontis erat.
Patrat idem cum fonte suo regnator Averni,
Ordinis inversi gaudet et ille dolis:
Nempe pios rigide percellit acumine legis,
Blanditurque malis sanguine, Christe, tuo.

2 CORINTH. 2. 11.

*Que Satan ne gaigne le dessus, car nous n'ignorons
 point ses machinations.*

DOdone, par ton eau, la mesche tost s'enflame,
 Et le flambeau bruslant pert aussi tost son ame.
 Le Satan met les bons en doubte, par la loy,
 Blandissant les meschans par vne vaine foy.

SIC

GREGOR. 14. MORAL.

Hostis noster quanto magis nos sibi rebellare conspicit, tanto amplius expug-

nare contendit: Eos autem pulsare negligit, quos quieto iure se possidere sentit.

M

Hierom

*Hierom sal de mensche vader ende moeder verlaten ende den
vrijve aen-hangen, ende die twee sullen een vleesch wesen.*

TEer Spruytjen , jeughdich hout, ghy zijt nu af-ghetoghen
Van dijnen ouden tronc, ghy hebt nu sap ghesoghen
Wt dese jonghe stam , dies valt u niet swaer,
Dat ghy dijn eyghen boom moet laten blijven daer.
Die met den soeten bant van Echte zijt om-vanghen,
Ten is voor u gheen tijt, om ouders aen te hanghen;
V maegschap en gheslacht, vint ghy nu al in een,
Ghy zijt een huys, een rijck, een weerelt met u twee.

Natam rapis, ô hymenæe, parenti,

R*Amulus adiunctâ dum ducit ab arbore succos,
Jam procul a trunco vellet abesse suo.
Ex animo caros deponere disce parentes,
Quæ socio recubas iuncta puella viro:
Non oculis genitor, non matris oberret imago,
Solaque legitimi sit tibi cura thori:
Nomina tot tibi cara dabit cumulata maritus,
Hic pater, hic genitrix, hic tibi frater erit.*

P S E A V M. 45. 11.

*Escoute fille & considere : encline ton oreille & oublie
ton peuple & la maison de ton pere.*

VA t'en, gentil rameau , prens congé de ta mere;
Pour suivre ton mary; va fay luy bonne chere
Tant du corps que du cœur. Quant on est marié
Laisser là ses parents n'est pas impieté.

NATAM

EPHES. 5. 28. ET SEQ.

Viri debent diligere uxores suas, ut corpora sua, propter hoc relinquet homo

patrem & matrem suam, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne unâ.

Laet ons vvel doende , niet vertragen.

MEn fiet den Crocodil , ſoo lang hy leeft , noch waffen ;
 Dit dient een Christen-mensch sich ſelven toe te paſſen,
 En ſtaegh in ſijn beroep een hoogher ſtap te gaen,
 Nu t'een ghebreck , en dan het ander te verſlaen.
 Volght niet Hiſkia ſon, die wert te rug' ghetoghen,
 Wegh ſon van Iofua , die bleef ſtaen onbewoghen,
 Maer volght naer Davids ſon , en zijt gheſtadich vlug',
 Die niet en vint, verlieſt , die ſtil-ſtaet , gaet te rug'.

Nullum virtuti ſolſtitium.

CReſcis , & extremis vel jam , Crocodile , ſub annis,
 Majus adhuc Nili tollis ab amne caput.
 Incrementa decent Chriſtum , tam longa , profeſſos,
 Neſcius augmenti vir bonus eſſe nequit.
 Nuniades ſiſtat , retrorahat Hiſkia Phœbum,
 Dux ſolyimi Uatis ſol tibi ſolus eat:
 Ille , velut ſponſus thalamo redit, altaque luſtrat
 Sidera. Virtutem non decet vlla quies.

PHILIP. 13. 14.

*En oubliant les choſes qui ſont en derriere , et m'avancant aux
 choſes qui ſont en devant , ie tire vers le but.*

NOn Iofue ton ſoleil , non ton ſoleil Hiſkie,
 Mais David ton ſoleil , ſoit guide de ma vie.
 Le corps du Crocodil , & du Chreſtien l'eſprit,
 S'augmente , ſi long temps , que l'un & l'autre vit.

VIRTUTI

HIERONIM. AD DEMETR. *instauranda mens est, & vivendi hoc
 S Anctæ vitæ ratio processu gaudet, & iter non de transacto, sed de reliquo
 crescit: cessatione torpescit & deficit: metiendum.
 Quotidianis & recentibus incrementis*

Eenen goeden moet is een dagelijcx veel leven.

DEn harder maect een fluyt van Esels slecht gebeente,
 En treckt daer door tot vreught geheel des wouts gemeente,
 Wat is van cost of const? wat ver-ghesochte vreught?
 Cost, die niet veel en cost, een billick hart verheught.
 Wat stelt ghy luyt of Veel om blyfchap op te wecken?
 Stelt, vrient, en stilt u hart: druck sal u vreught verstrecken:
 Een wel ghestelt ghemoet vint over al sijn lust,
 In alle dinck is vreught, als t'hart maer is gherust.

A Equus animus, commendat omnia.

O*sibus ex Asini fit tibia; silva remugit;
 Exultat saturas dux gregis inter oves.
 Ecquid opus lituis? sibi mens est aqua leuamen,
 Gaudia de placido pectore sponte fluunt:
 Sit casa parua domus, sit fictilis olla supellex,
 Hic etiam sapiens, quo sibi plaudat, habet.
 Aula gemit, cythera licet aureus instet Jophas,
 Caula fremit plausu, dum, Milibee, canis.*

I TIM. 6. 6.

La pieté, avec contentement d'esprit est un grand gain.

TA flute, gay Berger, n'est que des os des bestes,
 Si resiouit pourtant vos gens aux iours de festes,
 O grand don du Seigneur tranquillité d'esprit!
 Le cœur estant en pais vn peu nous resiouit.

ÆQVVS

PROVERB. 15.

Secura mens quasi iuge convivium.

PLATO. TIM. CAP. 13.

Latitia pura in solis animæ bonis invenitur, ideo sapiens in se gaudet non in ijs, quæ circa se sunt.

HEBR. 13. 5.

Que vos mœurs soient sans avarice, estans contents de ce que vous avez presentement.

Den Goddeloofen vliet , en niemant en iaeght hem.

DE Schilt-pad' doet den Aep (ô wonder!) voor haer vluchten,
 En hoe de Sim meer loopt , hoe fy meer ſchijnt te duchten
 Te werden achter-haelt van een ſoo traegen dier,
 Dies ſ'al om-fiende vliet, ontfiende vlam noch vier.
 Een menſch, bewuſt van quaet, leeft in gheſtadich beven,
 Hy ſucht, hy crucht, hy ducht, hy vlucht, oock niet gedreven;
 Door t'ruyſſchen van een blat verſchiet ſijns hartien bloet,
 Verdrietich is den ſtant eens goddeloos ghemoet.

Qui vanos pavet metus , veros fatetur.

P*Reſſa ſua ſub mole domus teſtudo laborat,
 Pulvere amque gravi corpore verrit humum:
 Vt videt hanc, fugit , osque tremens poſt terga refleſcit
 Simia, nec tutam ſe putat eſſe fugâ.
 Ad ſonitum culicis , moteque ad arundinis umbram,
 Impius , & nullo terga premente , fugit :
 Conſcia mens ſcleris formidine tota liqueſcit,
 Tunc quoque, cum pavidi cauſa timoris abeſt.*

Le pecheur , a toujours peur.

Combien que ta maiſon Tortue fort te preſſe,
 Le Singe neantmoins te ſuit, en grand viſteſſe,
 Craingant d'eſtre atrappé. toujours le bliſtre fuit,
 Et nul luy veut du mal, & nul ne le pourſuit.

IOB. 15. 21.

Sonitus terroris semper in auribus impij; & cum pax sit, ille semper insidias suspicatur, circumspectans undique gladium.

IOB. 18. 11.

Circumquaque perturbant impium terrores, & disijciunt eum ad pedes ejus.

PROVERB. 28. 17.

L'Homme faisant tort au sang d'une personne fuira jusques en la fossé sans que aucun le retienne.

ℵ

Die uyt

*Die uyt God gheboren is en doet gheen sonde,
Want sijn zaet blijft in hem.*

WAnneer den Zeyl-steen eens aen t'yser is ghewreven,
Men vint de cracht des steens soo vast daer aen te cleven,
Dat, al is tusschen hun ghestelt een eycken bert,
Het yser niet-te-min rontsom ghetoghen wert.
Als God door sijnen gheest ons hart coomt als bestrijcken,
Wie can dat Godd'lijck zaet uyt ons ghemoet doen wijcken?
Laet woeden duyvel, vleesch; geen tusschen-muer, geen schot,
Gheen aertsche macht, en scheidt der vromen ziel van God.

Omnia spiritui pervia.

*V*T semel impertit chalybi sua munera Magnes,
Cum Magnete suo, se movet usque chalybs;
Haud obiecta moram faciunt huic ligna metallo,
Ne sese lapidis vertat ad ora sui.
Cum semel est imbuta Deo gens caelitus acta,
Inque sua Christi symbola mente gerit,
Se, licet opponat vasto cacodæmon hiatu,
Se sacrata, Deo corda movente, movent.

ROM. 8. 34.

Qui nous separera de la dilection de Christ?

LE fer touché d'Aymant se tourne avec la pierre
Bien que soit loing de là, bien que prison l'enferre.
Qui est marqué de Dieu, & porte au cœur la foy,
Ne quite la vertu, par peine ny esmoy.

OMNIA

TERTULIAN. AD MARTYR.

Etsi corpus includitur, etsi caro detinetur in carcere, omnia spiritui patent. Vagare spiritu, spaciare spiritu, non stadia opaca, non porticus longas proponas tibi, sed il-

lam viam que ad Deum ducit. Quoties eam deambulaveris toties in carcere non eris. Nihil crus sentit ni nervo, quum animus in cælo est. Totum hominem animus circumfert, & quo vult, transfert.

Oordeelt niet, naer het aensien.

ALs yemant comt gereyft, en fiet de Piramiden
 Op-ftijgend' inde lucht, als met den hemel strijden;
 Hy meynt, van verr', het zy eens grooten conincx hof,
 Maer als hy t'wel befiet, dan woonter niet dan ftof.
 Hoe dickmael flaet hy mis, die oordeelt naer het wesen!
 Der menschen hart en is int voor-hooft niet te lesen:
 Siet! Galba wert doen eerst des rijcx onweert gheacht,
 Als hy gheclommen was tot keyserlijcke macht.

Fronti nulla fides.

PYramis, excelfo dum vertice sidera pulsat,
 Spectanti saxo versicolore placet;
 Quam, procul attonito dum conspicit ore viator,
 Exteriora videns, interiora probat;
 Vt tamen accessit, queritque ubi nocte quiescat,
 Nil prater cineres hinc habitare videt.
 Ah quoties homines extrinseca fallit imago!
 Dignus eras regno, rex nisi Galba fores.

Tel semble sage en apparence, qui fol est en quinte essence.

QVi voit la Pyramid' en l'air bien haut s'estendre,
 Pour vn chasteau tout plein des chambres la va prendre,
 Mais crie tost apres, ô bastiment trompeur!
 Nul ne se fie au front, pour bien iuger du cœur.

FRONTI

I SAM. 16. 8.

Homo spectat quod est ob oculos, Iehova spectat quod est in animo.

AVGVST. DE PAST.

Temerarijs judicijs plena sunt omnia, de quo desperamus subito convertitur, & fit optimus; de quo multum presumpse-

ramus, deficit & fit pessimus, nec timor noster certus est, nec amor.

PROVERB. 31. 30.

La grace trompe, & la beauté s'esvanouit, mais la femme qui craint l'Eternel sera celle qui sera louée.

*Vvy en hebben niet inde vveerelt ghebracht , t'is openbaer
dat vvy daer niet en connen uyt-draghen.*

ALs t'lijf helt naer der aerd', en totten val ons huysen,
De luys verlaet ons vleesch, ons wooninghe de muylen:
Vint haer de spin te zijn vast aen een swacke muer,
Sy stracx verhanght haer net aen t'huys van haer ghebuer.
Als ons de doot seyt-op het huer-huys van dit leven,
Al wat ons eerst hinck aen, dat gaet ons dan begeven;
Daer leyt dan, fiet! den mensch alleen bang' en bedroeft,
Des weerelts troost vergaet, als t'hart meest troost behoeft.

Mortalibus morientes destituimur.

F*la ruinosus abrumpit aranea tignis,
Omnis ab exanimi corpore vermis abit.
Nos miseros! homini quidquid, dum vivit, adheret,
Hoc hominem, simulac mors venit atra, fugit.
Cessat honos, abeunt, qui te coluere, sodales;
Cumque tuo finem funere munus habet:
Omnia morte ruunt: cum res opis indiga nostra est,
Hei mihi! tum vastus nil opis Orbis habet.*

ECCLESI. 5. 15.

*Comme il est sorty du ventre de sa mere il s'en retournera nud, s'en
allant comme il est venu, & n'emportera rien de son travail,
auquel il a employé ses mains.*

TOus les fourys s'en vont, quand l'edifice tombe,
Les pous nous vont quitter, quant on nous met en tombe;
He! monde ton solas s'envole, & n'est que vent;
Quant nous, plus que iamais, faut du solagement.

MOR.

L.

AVGVST. DE NATVR. ET GRAT.
 Vbi sunt qui ambiebant currum pote-
 statis? Vbi insuperabiles imperatores?
 Vbi sunt qui conventus disponebant &
 festa? Vbi equorum splendidi nutritores?
 Vbi nunc vestes & ornamenta peregrina?

Vbi jocus & letitia? Vbi exercituum
 duces? Vbi Satrapa & Tyranni? Non-
 ne omnes pulvis & favilla? Nonne in
 paucis versibus eorum vita patet memo-
 ria. memento itaque Natura ne extolla-
 ris.

N 4

Siet

Siet ! ick maectet al nieu.

EEn romp, gheen dier ghelijck, een maecksel sonder wesen,
 Is aen het hoogh ghebou des hemels nu gheresen,
 Met vleughels wit verciert, en siet van boven of,
 Hoe dat den aertschen mensch hier leyt en wroet int stof.
 Siet wat verandering! die Christi naem wil draghen,
 Moet sijn verdorven aert gheheel en al verjaghen,
 En werden soo vernieut, herschapen, en herbout,
 Dat hy van d'eerste romp of ramp gansch niet en hout.

Ecce ! nova omnia.

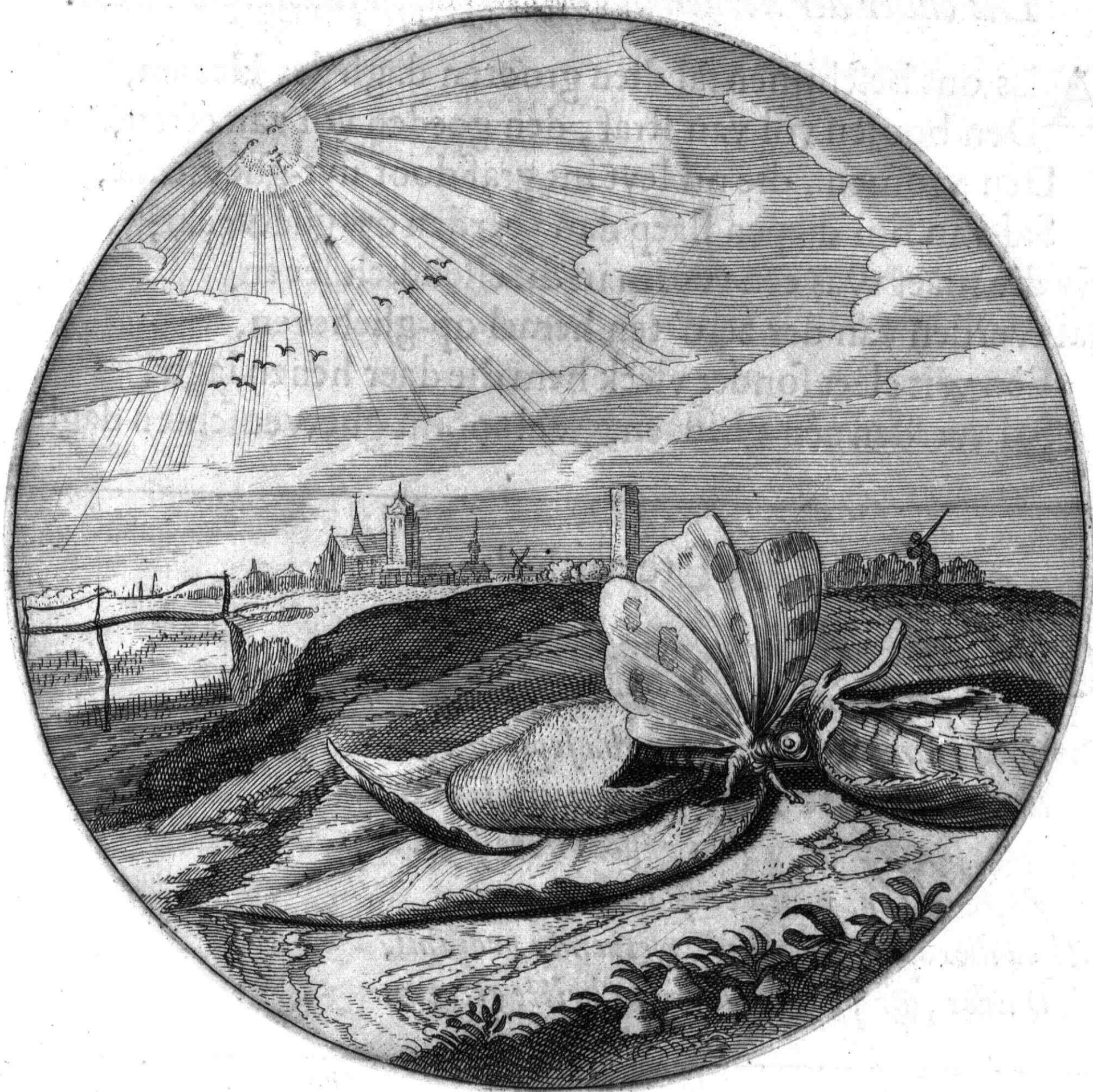
T*Runcus iners Æruca fuit, nunc alba volucris
 Ambrosium cœli carpere gaudet iter:
 Antea verm̄is erat, mutatio quanta, videtis;
 Corporis antiqui portio nulla manet.
 Vestis, opes, habitus, conviv̄ia, fœdera, mores,
 Lingua, sodalitiū, gaudia, luctus, Amor,
 Omnia sunt mutanda viris, quibus entheus ardor,
 Terrenę decet hos fœcis habere nihil.*

2 CORINT. 5.

Soyez nouvelle creature.

CE papillon n'avoit iadis façon de beste,
 Mais monstre maintenant des ailles, pieds, & teste,
 Comme animal formé, dressant son vol en haut.
 Changer toi, ô Chrestien, de tout en tout il faut.

ECCE

2 CORINTH. 5. 17.

*SI quis sit in Christo nova sit creatura,
vetera transierunt, ecce! nova facta sunt
omnia.*

EPHES. 4. 22.

*DESpoillez le vieil homme, quant a
la conversation precedente, & soyez re-
nouvellés en l'esprit, revestus du nouvel
homme.*

DANIEL. 12. 2.

Die onder der aerden ligghen en slapen sullen opvaken.

ALs ons beschijnen sal dien grooten dagh des Heeren,
 Den boosen vol van straf, den goeden vol van eeren,
 Den vromen, die nu leyt int graf doot uyt-ghestreckt,
 Sal van sijn diepen slaep dan werden op-gheweckt;
 Hy die maer was een worm in dit ellendich leven,
 Sal werden van der aerd' ten hemel op-gheheven,
 Een wit cleet sonder vleck hem die daer henen lagh,
 Sal werden aen-ghedaen. Welcoomt ghewenschten dagh.

A Eternitas!

*Cum suprema dies rutilo grassabitur igni,
 Perque solum sparget fulmina, perque salum,
 Protinus erumpet gelido pia turba sepulchro,
 Et tolletur humo, quod modò vermis erat:
 Hic, cui squallor iners, cui pallor in ore sedebat,
 Veste micans niveâ conspiciendus erit.
 Alma dies optanda bonis, metuenda profanis,
 O ades, & parvum suscipe Christe gregem.*

IOB. 19. 25.

De ma chair je verray mon Dieu.

Bien que ie sois enclos en ceste sepulture,
 Vn iour m'esveillerá; car ceste mort ne dure:
 Vn iour m'esleverá en haut de ces bas lieux,
 Des aisles me donnant pour m'en voler aux cieux.

ÆTERNVS

IOHAN. 5. 28.

Nolite mirari hoc quia venit hora, in quâ omnes qui in monumentis sunt au-
dient vocem filij Dei, & procedent, qui bona fecerunt, in resurrectionem
vitæ: qui autem mala, in resurrectionem iudicij.

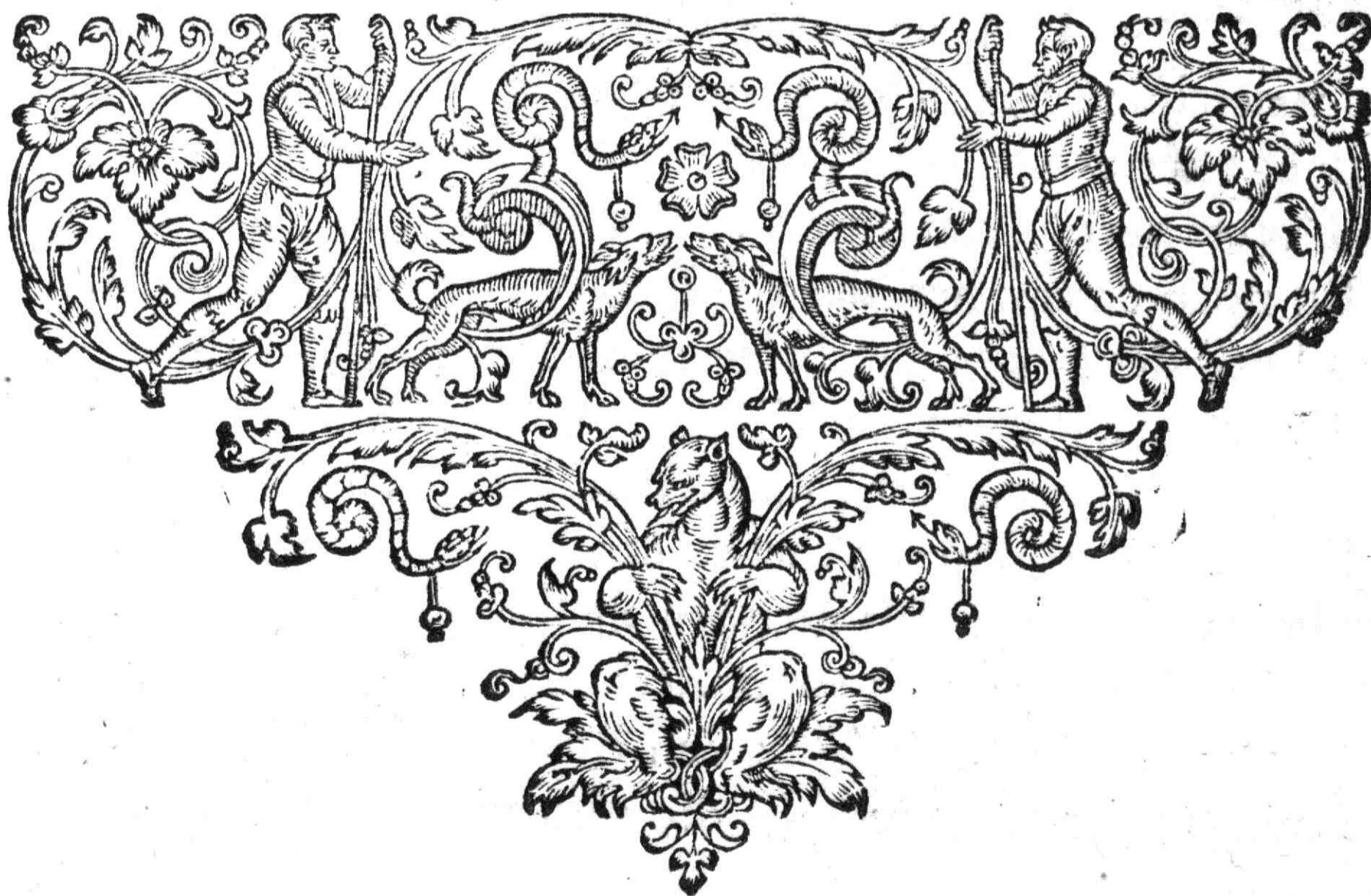
AUGVST. IN SACH.

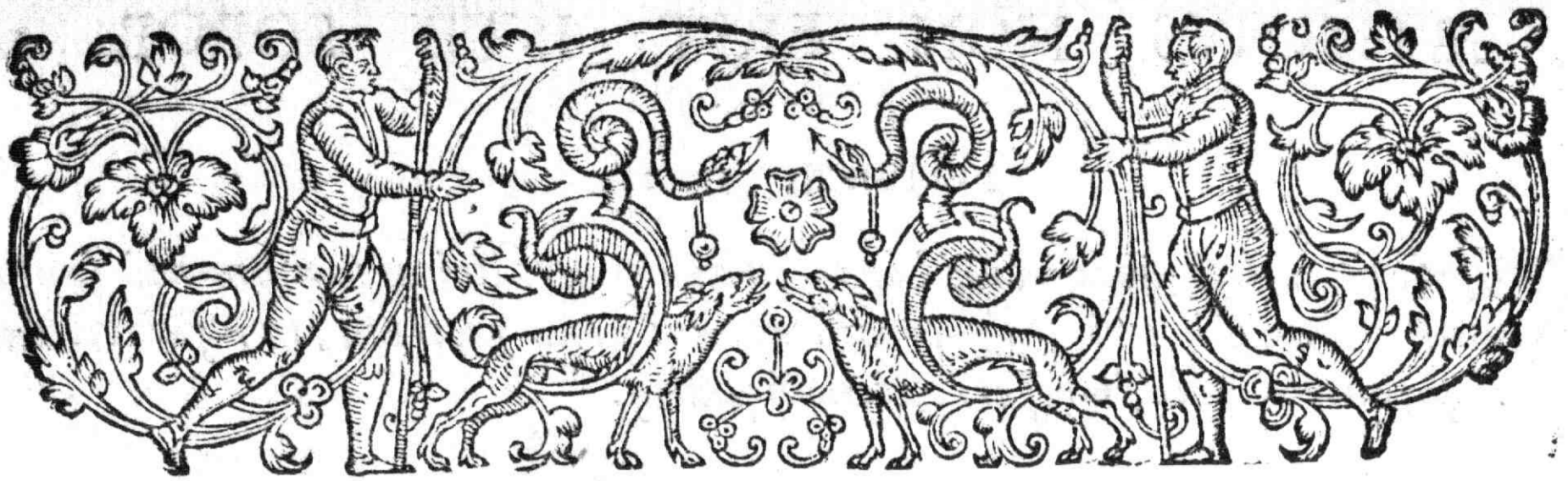
Resurgent Sanctorum corpora sine ullo vitio, sine ullâ deformitate, sine ulla
corruptione, in quibus quanta facilitas, quanta fœlicitas erit!

SCHOONÆVS EX D. HIERONIMO.

Seu vigilo intentus studijs, seu dormio; semper
Judicis æterni nostras tuba personat aures.

F J N J S.

Volghen tot vullinghe vande le-
dighe plaetse, sommighe stichtelijc-
ke bedenckinghen.

Aestivæ nives, hybernæ rosæ.

Eel Elefanten buyck, met hongers noot beladen,
Can eenen bosch alleen met zijn gewas versaden;
Een cleyne water-beeck haer brandich dorsten
bluft,
De bloemkés en het gras is t'bedde van haer rust.
Des weerelts rijcken schoot, den grooten cloot der eerden,
De snel-gheswinde lucht, de zee van grooter weerden,
T'wert al rontsom doorsocht, door-loopen, en door-gront,
En noch en can het niet voldoen eens menschen mont.
Men heeft des somer-daechs, in ijs en snee behaghen,
Men wou den stueren vorst wel roosen leeren draghen:
Is t'vleys in overvloet, naer visch is datmen haeckt;
En niet, dan datmen niet en can becomen, smaect.
Het leven is den mensch niet om de spijs ghegheven,
Maer spijsse dient ghenut tot onderhout vant' leven.
Wech dan verkeerde lust: den buyck is haest versaet.
Laest, u mijn ziel, met spijs die nimmermeer vergaet.

Quod

Quod petis, jntus habes.

En houft geë meerder *cracht* in handen, ledē, sinnen,
Als om sijn eyghen selfs te connen overwinnen?

Den mensch, wie dat hy zy, en dient geen meer-
der *goet*,

Als om, met God, in rust te stellen sijn ghemoet.

Ten waer ons niet van nood naer meerder *vreught* te jaghen,
Indien een yder cond' sijn eyghen gheest behaghen.

Gheen *vetenschap* is nut, wat leertmen jaer aen jaer?

Als om sijn eyghen selfs te kennen gansch en gaer.

Wat looptmen dan soo verr', en sweeft met alle winden?

Al watmen buyten soeckt, is binnen ons te vinden:

Vrient wildy wesen *sterck*, *rijck*, *vroylijck*, en *gheleert*,

En soeckt niet hier of daer; maer u tot uwaerts keert.

Nascentes morimur.

Ns leven is hier niet als siekten en cranckheden,
Verswackend' elcke reys des lichaems broose leden:

Elck sieck zijn is den mensch ghelijck een cleyne
doot,

En stout ons vast al heë na Charons swartē boot.

Moet dan des menschen vleesch hier eens int graf bederven,
Soo laet ons metten gheest gheduerichlijcken sterven.

Om wel te sterven ist, dat yder mensche leeft;

Om wel te leven ist, dat t'leven ons begheeft.

Malo gaudere, malum pessimum.

En gruvel zijn voor God, ons sonden en gebreken;
Maer gruwelijcker ist, daer in te blijven steken:
Noch ergher doet den mensch, die vroylijck daer
in leeft;
En in zijn quaden wech, een welgevallen heeft.
Maer op der sonden pad zijn dees wel verst ghecomen,
Die hun, met vollen mont, der booser streken roemen.
Can ick van sonden niet vry houden mijn ghemoet,
Om dat ick ben een mensch bestaend' uyt vleesch en bloet,
Van vast int quaet te staen, van t'schandelijck verblyden,
Van des te draghen roem, wil ick my immers myden,
Mits dat ick ben een mensch vernieut door Christi soen.
Du gheefft my God den wil, ô gev' oock het voldoen.

Nunquam erit faelix, quem torquebit faelicior.

N blyschap wil ick niet soo hooghe zijn gheseten,
Dat ick daer deur mijn God sou comen te vergeten.
'k En wil ooc niet soo verr' in-laten druck en rou,
Dat ick myn eyghen self daer door vergeten sou.
Ic merck dat niemant is door voorspoet soo verhevé,
Dat hem, naer synen wensch, hier alles wert ghegeven:
Ic sie ooc dat geen mensch soo ongheluckich leeft,
Die niet soo dit soo dat tot syn gherief en heeft.
Weldan, wat gaet my aen? waerom ist dat ick wensche
Te zyn van beter staet als is myn even mensche?
Het best en hebby niet, oock niet het quaetste lot;
Vernueght u dan, myn hart, en danct den milden God.

Votum

Votum.

At is doch *cruyt* of *spruyt*, als wy aensien de dieren
Die crielen door de lucht, door velden en rivieren?
En wederom, wat is een domm' of stomme *beest*
Als ons comt in den sin des menschen hooghen
gheest?

Wat is den *mensch*, als wy t'groot *aertrijck* gaen bemercken?
Wats t'aertrijck soo wy t'ooch slaen op des hemels wercken?

Wat is den *hemel* doch, als ons ghemoet aensiet

Hem die *cruyt*, *beesten*, *mensch*, *aerd*, *hemel* schiep uyt niet?

Niet, om sich selles wil, wil ick dan eer bewijzen;

Maer alle dinck in God verwonderen en prijsen,

En God in alle dinck. ô God, stuer myn ghedacht

Dat, buyten dy, myn ziel voortaan gheen dinck en acht.

F J N J S.

